

Adormirea Maicii Domnului. Miniatură dintr-un lectionar al Marii Lavre, fol. 134, Sfântul Munte Athos.

† ANDREI

Arhiepiscopul Vadului, Feleacului și Clujului,
Mitropolitul Clujului, Maramureșului și Sălajului

Maica Domnului ne învață să-L ascultăm pe Hristos: „Faceți orice vă va spune” (Ioan 2, 5)

Ne spune Evanghelia sărbătorii Adormirii Maicii Domnului că, pe când Domnul Hristos predica, o femeie entuziasmată a exclamat: „Fericit este pântecul care Te-a purtat și fericți sunt sânii pe care i-ai supt!” (Lc 11, 27).

Mântuitorul i-a răspuns femeii, întărind cuvântul ei, „Așa este” (Luca 11, 28), dar a adăugat: „fericiți sunt și cei ce ascultă cuvântul lui Dumnezeu și-l păzesc” (Luca 11, 28). Cu alte cuvinte, Maica Mea este fericită pentru că a ascultat cuvântul lui Dumnezeu, și voi puteți fi fericți tot la fel, ascultând cuvântul lui Dumnezeu.

De fapt singura predică pe care a spus-o Maica Domnului ne îndeamnă să facem ce ne spune Domnul Hristos. Era nuntă în Cana Galileii și erau de față și Domnul Iisus și Maica Sa. Sfârșindu-se vinul, gazdele erau puse într-o situație penibilă: „Mama Lui a zis celor ce slujeau: Faceți orice vă va spune” (Ioan 2, 5). De față erau șase vase de piatră puse pentru curățirea iudeilor și Domnul Hristos le-a poruncit să le umple cu apă. Ce s-a întâmplat? Domnul a prefăcut apa în vin. Situația critică era rezolvată pentru că ei au ascultat ceea ce le poruncise El.

Maica Domnului lucrul acesta ni-l predică: să facem ceea ce ne spune Domnul Hristos și atunci toate necazurile sunt depășite. În Evanghelia, Domnul Hristos ne spune multe. Mă voi opri însă la lucrurile esențiale. Și ele ne sunt spuse referitor la destinul nostru veșnic.

În Evanghelia după Matei, la capitolul 25, ne spune că atunci când va reveni Fiul Omului întru slava Sa, toți oamenii vor învia. El îi va împărți în două, pe unii îi va pune de-a dreapta și pe alții de-a stânga. Și le va zice celor de-a dreapta: „Veniți binecuvântații Tatălui Meu, moșteniți Împărăția cea pregătită vouă de la întemeierea lumii. Căci flămând am fost și mi-ați dat să mănânc; însetat am fost și Mi-ați dat să beau; străin am fost și M-ați primit; gol am fost și M-ați îmbrăcat; bolnav am fost și M-ați cercetat; în temniță am fost și ați venit la Mine” (Matei 25, 34-36).

Este evident că aici e vorba de faptele milei creștine pe care cei buni le fac față de semenii lor aflați în nevoi. Dimpotrivă, cei de-a stânga sunt legați de cele trei patimi ce-i robesc: iubirea de plăcere, iubirea de avere și iubirea de mărire. Verdictul îl dă Mântuitorul: „Și vor merge aceștia la osândă veșnică, iar dreptii la viața veșnică” (Mt 25, 46).

Se vorbește mult și de filantropie, și de asistența socială, și se face așa de puțin... Ioan Alexandru, cu talentul pe care i l-a dat Dumnezeu, în poezia „Epital” exprimă artistic această învățătură evanghelică: „Pentru că s-a uitat cu milă / La un căluț snotit în bătaie / Pentru că unei bătrâne ce se / Aruncase în lac fugind de azil / I-a întins un cuvânt de salvare / Pentru că-n sanctuarul inimii sale / L-a iertat pe cel mai aprig vrăjmaș / Pentru toate acestea și mult mai mari / Decât acestea pe care nimeni nu le-a știut / Pentru că le făptuise la nevedere / El n-a murit, ci numai doarme / Până la înviere”¹.

Și totuși de ce or fi așa de puțini filantropi? Eu cred că din pricina puținii credințe. Sigur că și dragostea din care izvorăsc faptele bune e necesară, și nădejdea în răsplata veșnică aduce un impuls stimulator, dar eu mă opresc la credința ce lucrează prin iubire. Nu spun că nu sunt și oameni cu mai puțină credință care fac fapte bune, dar în general oamenii credincioși se implică în filantropie.

Această credință, lucrătoare prin iubire, este subliniată de Sfântul Iacov: „Așa și cu credința: dacă nu are fapte e moartă în ea însăși” (Iacov 2, 17). Maica Domnului ne îndeamnă să facem ceea ce ne spune El, Domnul Iisus Hristos. Iar El, prin rugăciunile Maicii Sale, are milă de noi.

Sfântul Pavel menționează în Epistola către Evrei că „fără credință nu este cu putință să fim plăcuți lui Dumnezeu” (Evrei 11, 6), numai că această credință dacă nu are fapte este „moartă”. De aceea, relatez o întâmplare pe care am luat-o de la Anthony de Mello².

Un ateu a căzut de pe o stâncă iar în timp ce se prăbușea s-a prins de o rădăcină. Fiind suspendat între cer și pământ, i-a venit ideea să strige către Dumnezeu. N-a primit nici un răspuns și a strigat din nou, adăugând faptul că, dacă îl va salva, va deveni credincios. Bunul Dumnezeu i-a răspuns: așa zic toți când sunt în stări limită. Dar ia dă drumul la rădăcină! Și răspunsul său a fost: mă crezi nebun? Și în momentul acela rădăcina s-a rupt, iar el a căzut în prăpastie.

În fața marilor necazuri e nevoie de credință concretizată prin fapte. Cu mulți ani în urmă eram student la București. Am cunoscut o familie de intelectuali credincioși, pe care-i amintește și Părintele Ioanichie Bălan în scrierile sale, este vorba de Tudor și Sultana Petre. Ei mi-au relatat o întâmplare minunată.

Sultana s-a îmbolnăvit rău prin anii 1950. A fost internată la Spitalul Brâncovenesc. Doctorii nu-i mai dădeau nicio șansă. Tudor, om credincios, s-a dus la Mănăstirea Balaciu și i-a relatat starețului nenorocirea. Starețul l-a îndemnat ca amândoi să meargă în biserică și să citească Paraclisul Maicii Domnului. L-au citit cu lacrimi.

Urmarea? Întorcându-se în București și mergând la Spitalul Brâncovenesc, a întâlnit-o pe Sultana plimbându-se pe alei. Pe când Tudor cu starețul făceau Paraclisul, doctorii au fost inspirați să-i facă injecții de penicilină amestecată cu streptomycină. De la prima injecție s-a simțit tot mai bine, până s-a vindecat cu totul. Rugăciunile făcute către Maica Domnului au salvat-o³.

Aceste relatări le-am făcut în contextul Postului Maicii Domnului și a sărbătorii Adormirii ei. Suntem convingși „că mult poate rugăciunea stăruitoare a dreptului” (Iac 5, 16). O rugăm pe Maica Domnului să intervină la Domnul Hristos, iar Mântuitorul să ne dea un post cu pace, o sărbătoare binecuvântată și să ne izbăvească de toate necazurile.

¹ Ioan Alexandru, *Imnele Iubirii*, Cartea Românească, București, 1983, p. 222.

² Anthony de Mello, *Rugăciunea Broaștei*, Editura Mix, Brașov, 2003, p. 117.

³ Protos. Ioanichie Bălan, *Istoriele duhovnicești*, Editura Mănăstirii Sihăstria, 1990, p. 66.

DIN SUMAR:

- Despre Maica Domnului, împreună cu Sfântul Isaac Sirul – † PS BENEDICT BISTRITĂNEANUL.....(p. 3)
- Medalion aniversar la 100 de ani de viață, sub ocrotirea Maicii Domnului – DARIUS ECHIM.....(p. 2)
- Mutarea Maicii Domnului la cer – SFÂNTUL NICOLAE CABASILĂ.....(p. 3)
- Despre Maicia Domnului – SFÂNTUL SILUAN ATHONITUL.....(p. 4)
- Durerea Maicii Domnului – EUGEN-ADRIAN TRUȚĂ.....(p. 4)
- Cine este Iisus? Profetul! O perspectivă teologică a Evangheliei după Ioan - Partea I - PR. PROF. UNIV. DR. STELIAN TOFANĂ.....(p. 5)

Medalion aniversar la 100 de ani de viață, sub ocrotirea Maicii Domnului

„Înainte celui cărunț să te scoli, să cinstești fața bătrânului și să te temi de Domnul Dumnezeuul tău”
(Lv 19, 32)

Darius Echim

Ascultând de cuvântul Sfintei Scripturi și în contextul *Anului omagial al pastorației persoanelor vârstnice*, comunitatea ortodoxă din localitatea Buduș, județul Bistrița-Năsăud, l-a cinstit și l-a aniversat recent pe cel mai vârstnic locuitor. Este vorba despre credinciosul Ioan Călugăr, care în data de 25 aprilie 2023 a împlinit vârsta de 100 de ani. Acesta s-a născut la data de 25 aprilie 1923, în localitatea Buduș, într-o familie de țărani gospodari, cu frică de Dumnezeu. A rămas orfan de mamă la vârsta de 3 ani, astfel că, bunica sa Maria, care a trăit 101 ani, a fost cea care l-a crescut, l-a învățat să se roage, să aibă frică de Dumnezeu și să postească.

Cu prilejul centenarului, la Căminul Cultural din localitate, într-un cadru festiv, luni, 1 mai, acesta a fost sărbătorit de familie, neamuri și de comunitatea din Buduș. În deschiderea evenimentului aniversar, preotul paroh Teofil Moldovan a oficiat o slujbă de Te Deum, mulțumindu-I lui

Dumnezeu pentru toate darurile și binefacerile revărsate asupra sa și a familiei sale în cei o sută de ani de viață. La manifestare a fost prezent și primarul comunei Budacu de Jos, Florin-Sandu Simionca, care l-a felicitat pe cel mai vârstnic locuitor al comunei. De asemenea, în ziua când Ioan Călugăr a împlinit 100 de ani, domnul primar l-a vizitat la domiciliu și i-a transmis urările de bine din partea comunității. Edilul a fost însoțit de secretarul comunei Budacu de Jos, Florin-Ioan Vărărean, nepotul domnului Ioan Călugăr, în grija căruia se află alături de soția sa, Lucreția, în vârstă de 91 de ani.

Maica Domnului, modelul suprem al viețuirii în Hristos

„Faceți orice vă va spune El” (Ioan 2, 5) le-a spus Maica Domnului slujitorilor aflați la nunta din Cana Galileii. Acum, ca și atunci, Maica Domnului ne adresează același îndemn: să ascultăm de Fiul ei, Mântuitorul Iisus Hristos. Aceste cuvinte și le-a asumat de-a lungul vieții, călăuzindu-și pașii după învățăturile Bisericii, iar acum, la 100 de ani de viață, Îi mulțumește Bunului Dumnezeu și Maicii Domnului pentru toate binefacerile revărsate asupra sa și a întregii familii.

Ajuns la vârsta centenarului, Ioan Călugăr a amintit faptul că are o evlavie aparte față de Maica Domnului și că de tânăr a mers în pelerinaj la Nicula, închinându-se cu evlavie și recunoștință la icoana făcătoare de minuni a Maicii Domnului, care, prin rugăciunile către Fiul ei, l-a izbăvit din multe necazuri și încercări. Cu lacrimi în ochi, acesta a mărturisit că inclusiv în anii de prigoană comunistă mergea în pelerinaj la Mănăstirea Nicula și cânta împreună cu mulțimea: „Am venit, Măicuță, să te mai vedem, / Să-ți spunem necazul care-l mai avem” sau „Nu lăsa, Măicuță, să pierim pe cale, căci noi suntem fiii lacrimilor tale”.

„Ora et labora - roagă-te și muncește”

„Munca, rugăciunea și familia au fost și sunt sufletul și viața mea”, a mărturisit acesta, care a mai adăugat că „nu am făcut abuz de nimic în viață, doar de muncă și de rugăciune. (...) Sunt cel mai fericit din lume că eu mă pot purta încă, mai ales ca am făcut astăzi lucrul cutare, pen-

tru asta Îi dau slavă lui Dumnezeu și, în toate rugăciunile, Îi cer mereu sfârșit creștinesc vieții mele”.

Asemenea părinților cu viață sfântă, acesta a mărturisit că nu este clipă în care să nu se roage. De asemenea, a mai spus că a mers cu regularitate la biserică, în duminici și în sărbători, iar acum urmărește slujbele la televizor: „nu este zi să nu mă uit la slujbele de la Trinitas TV”.

„Primul lucru pe care îl fac dimineața când mă trezesc este rugăciunea și zic: Doamne, ajută-mi în aceasta sfântă zi. Seara zic: Doamne, Îți mulțumesc pentru ziua care a trecut, ajută-mi și ferește-ne de timpuri grele și primejdii, de cutremure și război, așa mă rog înainte de a adormi. Nu știu să mă fi culcat sau să mă fi sculat și să nu zic o rugăciune. Nu am pășit să nu zic «Doamne, ajută-mi!» Orice lucru l-am început și l-am sfârșit cu o rugăciune. Niciodată nu mi-o plouat fânul. Când coseam, vecinii știau că o să fie vreme bună”, a spus bătrânul înțelept.

Sfaturi la 100 de ani de viață

„Să nu grăim de rău niciodată, că nu știm ce aduce noaptea și dacă mai apucăm ziua de mâine. Să nu ne judecăm aproapele și să nu purtăm mânie cu nimeni, că nu știm ce aduce ceasul. (...) Eu mereu m-am ferit să fac rău în viața mea. Să zicem o vorbă bună și un «Doamne, ajută!» în orice moment. Cât trăim să nu bârfim pe nimeni, să lăsăm loc de bună ziua și să zică lumea că ăla-i om bun”. Acestea sunt doar câteva sfaturi înțelepte ale unui om care și-a însușit cuvântul Evangheliei Domnului Hristos, fiind în concordanță cu îndemnul Sfântului Apostol Pavel: „Din gura voastră să nu iasă niciun cuvânt rău, ci numai ce este bun, spre zidirea cea de trebuință, ca să dea har celor ce ascultă. Să nu întristați Duhul cel Sfânt al lui Dumnezeu, întru Care ați fost pecetluiți pentru ziua răscumpărării! Orice amărăciune și supărare și mânie și izbucnire și defăimare să piară de la voi, împreună cu orice răutate. Ci fiți buni între voi și milostivi, iertând unul altuia, precum și Dumnezeu v-a iertat vouă, în Hristos.” (Efeseni 4, 29-32).

Fiind întrebat ce își mai dorește de la viață, cu prilejul centenarului, Ioan Călugăr a reiterat un gând mai vechi și, vizibil emoționat, a răspuns folosindu-se de cuvintele înțelepte ale cuprinzătoarei ectenii din Sfânta Liturghie, în care se cere de la Dumnezeu „sfârșit creștinesc vieții noastre, fără durere, neînfruntat, în pace și răspuns bun la înfricoșătoarea Judecată a lui Hristos”.

Alături de comunitatea din Buduș, îndrăznim un gând de prețuire, de iubire creștină și de rugăciune pentru ajutorul, sănătatea și binecuvântarea de la Bunul Dumnezeu, urându-i din toată inima: La mulți ani!

Elevii de 10 la Bacalaureat din județele Cluj și Bistrița-Năsăud, premiați de IPS Andrei

Darius Echim

În Duminica a 6-a după Rusalii (a vindecării slăbănogului din Capernaum), 16 iulie 2023, Înaltpreasfințitul Părinte Andrei, Arhiepiscopul Vadului, Feleacului și Clujului și Mitropolitul Clujului, Maramureșului și Sălajului, a oficiat Sfânta Liturghie, înconjurat de un sobor de preoți și diaconi, la Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca.

După citirea pericopei evanghelice duminicale, Părintele Mitropolit Andrei le-a adresat celor prezenți un cuvânt de învățătură, intitulat „Slăbănogie sufletească”, în cadrul căruia a spus că păcatul este cel care stă la baza neputințelor noastre trupesti și sufletești, la fel cum a stat la baza slăbănogiei trupesti a slăbănogului din Capernaum, vindecat de Hristos. Ierarhul a vorbit și despre slăbănogia sufletească, făcând referire la cele 4 funcțiuni ale sufletului: rațiune, sentiment, voință și conștiință.

La finalul slujbei, ierarhul i-a felicitat și premiați pe cei doi absolvenți de liceu, din cele două județe ale Eparhiei: Cluj și Bistrița-Năsăud, care au obținut nota 10 la examenul național de Bacalaureat, în sesiunea iunie-iulie 2023.

Este vorba despre elevii Codrin Berinde de la Colegiul Național „Emil Racoviță” din Cluj-Napoca și Dora Părăuan de la Colegiul Național „Andrei Mureșanu” din Bistrița. Aceștia au primit din partea Părintelui Mitropolit Andrei o diplomă de apreciere, o carte de rugăciuni și un premiu în valoare de 1000 de lei.

La eveniment a fost prezent și inspectorul școlar general al județului Cluj, prof. Marinela Marc, care a mulțumit Părintelui Mitropolit Andrei pentru purtarea de grijă pe care o are față de tineri și pentru valorificarea excelenței în educație, iar celor doi absolvenți le-a dorit să-și valorifice foarte bine potențialul.

A devenit deja o tradiție ca Arhiepiscopia Clujului să îi gratuleze în mod festiv pe elevii meritoși din cadrul Eparhiei, care au avut rezultate de excepție la învățătură, atât ca o formă de recunoaștere a performanțelor lor, cât și pentru a sublinia grija Bisericii pentru soarta tinerilor și pentru educația viitoarelor generații.

† **BENEDICT Bistrițeanul**

*Episcop-vicar al Arhiepiscopiei
Vadului, Feleacului și Clujului*

**Despre Maica Domnului,
împreună cu Sfântul Isaac Sirul**

Be-a lungul periplului duhovnicesc alături de Sfântul Isaac Sirul, într-o lectură sentențială, dorită la timpul prezent și pentru tineri, voi face în acest moment o staționare necesară, dar și nobilă, asociind-o lunii august, timp dedicat cu precădere Maicii Domnului, ce culminează cu sărbătoarea adormirii sale. Indiferent la ce autori am privi, atunci când se referă la Fecioara Maria, exprimând o teologie a mântuirii, folosesc același vocabular, într-o descriere generoasă, un ton cald și o formulare intens evlavioasă. Punctul de plecare este însuși textul evanghelic, care deși în puține detalii, explicit, dar, mai ales, implicit, ne-o prezintă pe Maica Domnului în proximitatea Fiului său, ca cea prin care Dumnezeu se numește pe Sine Emanuel, înde-aproapele omului, arătând prin ea „taina cea din veac ascunsă și de îngeri neștiută” (Romani 16, 25; Coloseni 1, 26)¹ celor de pe pământ. Într-o exprimare mai exactă, Fecioara Maria este cea prin care Dumnezeu poate fi văzut de om, iar calea prin care se întâmplă acest lucru ne este indicată de comportamentul și de personalitatea ei.

Voi cita în continuare un text al Sfântului Isaac, unde acesta, într-un mod sintetizator, indică rolul Maicii Domnului în teologia ortodoxă, cu trimiteri evidente și directe către viața duhovnicească, asumate într-o lecție personală și la timpul prezent. Cu referire la vremea Întrupării și la cea prin care s-a realizat această lucrare a lui Dumnezeu, acesta afirmă: „Acum, când harul Lui s-a vărsat peste lume prin venirea Lui, nu a coborât în cutremur, nu în foc, nu în glas înfricoșător și puternic, ci ca ploaie lină și ca picătură ce picură lin pe pământ. Și s-a arătat vorbindu-ne nouă în alt chip. Aceasta s-a petrecut când a acoperit ca pe o comoară mărirea Lui sub acoperământul trupului și a vorbit între noi cu noi, prin acoperământul pe care și l-a întocmit cu voia Lui din sânul Fecioarei și Născătoarei de Dumnezeu Maria, pentru ca văzându-L pe El ca fiind din neamul nostru și vorbind cu noi, să nu ne înspăimântăm de vederea Lui”².

Pornind de la acest text, voi face câteva sublinieri teologice și voi așeza câteva accente în cheie practică imediată, încercând o creionare a personalității Maicii Domnului și, în felul acesta, indicând câteva elemente legate de creșterea noastră duhovnicească. Textul citat ne indică limpede că întreaga lucrare de mântuire pornește de la smerenie, „veșmântul lui Dumnezeu”³, prin care, Fiul Său, la timpul total (Galateni 4,4), Se golește pe Sine, Se smerește, Se face rob și asemenea oamenilor și ascultător până la capăt (Filipeni 2, 7-8). În termenii Sfântului Isaac, acest moment este realizat prin ascunderea tainică în trupul Său a comorii mării Sale, numit „acoperământ întocmit din sânul Fecioarei”, prin propria Sa voie. Exprimarea permite concluzia unei noi creații a omului, care ce întâmplă în Hristos-Noul Adam, prin participarea liberă a Fecioarei Maria-Noua Evă, terminologie tipologică prezentă în tradiția biblică și patristică, cu precădere cea siriacă.

Lucrarea Întrupării se desfășoară în tăcere, discret și misterios. Taina este cea care învăluie lucrarea mântuirii și tot taina este cea care o înveșmântează duios și delicat pe Fecioara Maria, Născătoarea de Dumnezeu. Viața ei se desfășoară mai mult înăuntru decât în afară, asemenea

unui aisberg, care se vede puțin și mai mult rămâne ascuns, iar frumusețea ei vine tocmai din acest echilibru de părți inegale, reflectând cele ale Împărăției față în față cu cele ale lumii. De aici și primul indiciu în calea vieții spirituale - *taina se lucrează și se trăiește înăuntru* și bucuria se dobândește și se păstrează numai în această paradigmă. Despre Maica Domnului, Evanghelistul Luca afirmă în două rânduri: „Maria păstra toate aceste cuvinte, punându-le în inima sa” (Luca 2, 19, 51), argumentând viețuirea sa tainică, isihastă, ascunsă de ochii lumii, descrisă în termenii excelenței, în culorile smereniei, a delicateții și a discreției cu privire la lucrarea lui Dumnezeu cu ea. Maica Domnului Îl apropie pe Domnul de noi, ni-L arată vorbind în mijlocul nostru și cu noi, Îl descoperă ca unul din neamul nostru, lucru radical nou, total surprinzător și cu efecte definitive. Accentul pe care îl pune Sfântul Isaac se referă, mai ales, la posibilitatea de a-L vedea față către față, și acest lucru fără a ne înspăimânta pe modelul Vechiului Legământ - „Nu poate vedea omul fața Mea și să trăiască” (Ieșire 33, 20), indicând scopul și ținta omului pe pământ - vederea lui Dumnezeu. Această „noutate” arată o schimbare și o diferență desăvârșită dintre cele vechi și cele noi, dintre cele dinainte și cele de acum, prin acel „alt chip”, așa cum apare la părintele filocalic.

Cruce-relicvar cu Maica Domnului având de-a dreapta ei pe Sfântul Vasile cel Mare, iar în stânga pe Sfântul Grigorie Taumaturgul; sec. X-XI, aur emailat, proveniență: Constantinopol. British Museum, Londra

Vederea lui Dumnezeu și modul în care aceasta se întâmplă în viața omului ne sugerează cel de-al doilea indiciu al vieții spirituale prezent în acest fragment. Născându-l pe Domnul, Maica Domnului este cea prin care harul s-a revărsat în lume, oferind posibilitatea reîntâlnirii omului cu Acesta. Venirea și primirea harului presupune un context adecvat și o cale specifică, excluzând orice nepotrivire. Pornind de la experiența Profetului Ilie pe Muntele Horeb (3 Regi 19, 11-12), Sfântul Isaac indică această situație de nepotrivire în termeni de *cutremur* - ca sforțare agresivă sau silire peste măsură în cele ale vieții ascetice personale; de *foc* - ca suprasolicitare mincinoasă și entuziastă a puterilor omenești; de *glas puternic și înfricoșător* - ca accent în cele exterioare, cu caracter parțial și temporar. Calea specifică, „potrivită”, pentru vederea lui Dumnezeu în har este „ploaie lină” și nu doar atât, ci și „picătura ce picură lin” pe pământ, desemnând delicatețea și frumusețea unei astfel de întâlniri, până în detaliu. *O astfel de cale se potrivește și cere un „mediu prielnic”*

pe care îl descriem drept *noblețe duhovnicească*, ca adevărat „spațiu receptor” al harului dumnezeiesc. Această experiență presupune curăție sufletească și simplitate duhovnicească, care asigură potrivirea cu „metodologia” lui Dumnezeu și stabilirea unei legături neîntrerupte cu El. Peste o astfel de descriere se suprapune la modul total Fecioara Maria, icoana nobleței desăvârșite. De aceea se și arată drept „cea plină de har”, ca una care, devenind așezământul nobleței, se arată deopotrivă biserică a lui Dumnezeu, Care este izvorul harului. Înțelegem, pornind de la chipul luminos al Maicii Domnului, că cele duhovnicești se desfășoară de-a lungul unei neîntrerupte exersări și adânciri într-ale nobleței, ca singură cale posibilă pentru întâlnirea cu Domnul în vederea Lui față către față.

Sintetizând și concluzionând, voi afirma că Sfântul Isaac Sirul o indică pe Fecioara Maria drept icoană desăvârșită a omului duhovnicesc, sugerându-ne în consecință și două coordonate esențiale, pornind de la personalitatea ei, cu valoare de legi în viața duhovnicească. Este vorba de accentul pe o viață lăuntrică, într-o ierarhie clară a Împărăției față de cele care-i urmează. Iar, în al doilea rând, nevoia de a ne exersa într-un comportament nobil, delicat și sensibil, ca „mediu necesar” pentru lucrarea harului.

„Cea plină de har” să ne învețe calea și să ne fie tovarăș în această perioadă duhovnicească intensă pentru a primi și noi harul cel înnoitor și de viață dătător!

**Mutarea
Maicii Domnului cu
trupul la cer***

Sfântul Nicolae Cabasila

Trebuia ca preasfântul suflet al Maicii Domnului să se desfacă de precuratul ei trup. Și atunci sufletul Ei s-a desfăcut și s-a unit cu sufletul Fiului, lumina secundă unindu-se cu Lumina Primă. Iar trupul, rămânând puțin pe pământ, a plecat și el după acela. Căci trebuia să treacă prin toate căile prin care a trecut și Mântuitorul și să strălucească atât viilor, cât și morților, să sfințească prin toate natura noastră și să-și primească iarăși locul făcut. Așadar, pentru puțin timp l-a primit mormântul, iar cerul a primit acel pământ nou, trupul duhovnicesc, vistieria vieții noastre, mai cinstit decât îngerii și mai sfânt decât arhanghelii. Și așa tronul a fost dat înapoi împăratului, raiul a fost dat înapoi Pomului Vieții, discul a fost dat înapoi Luminii, pomul a fost dat înapoi Rodului, iar Fiului i-a fost dată înapoi Mama, podoaba cuviincioasă întru toate pentru neamul ei.

Lauda adevărată a Fecioarei este în cer

Ce cuvânt va fi de ajuns, Fericită, pentru a lăuda dreptatea ta, harurile pe care ți le-a dat Mântuitorul, și cele pe care le-ai dat tu naturii comune a oamenilor? Nimeni, chiar de ar grăi în limbile oamenilor și ale îngerilor, ar spune Pavel [1 Co 13, 1]. *Mi se pare că faptul de a cunoaște bine și a spune cum se cuvine lucrurile tale e o parte din fericirea veșnică hărăzită dreptilor; căci pe acestea ochiul nu le-a văzut, urechea nu le-a auzit [1 Co 2, 9], și nici lumea întreagă nu le poate purta, cum spune marele Ioan [21, 25].* *Lucrurile tale, minunile, aparțin numai aceluia teatru, în care e un cer nou și un pământ nou, iar soare e Soarele dreptății, Căruia nu-i premerge nici nu-i urmează vreun întuneric, unde retor al lucrurilor tale e însuși Mântuitorul, iar publicul care aplaudă sunt îngerii. Căci numai aici ai putea avea parte de un glas vrednic. Oamenilor nu le e cu putință să străbată până la unele ca acestea, ci de cuvintele tale ne putem atinge doar pe cât ne sfințești atât limba, cât și sufletul. Căci chiar și numai o vorbă sau o amintire care poartă ceva din cele ale tale înalță sufletul și face gândirea noastră mai bună, iar pe noi duhovnicești în toate în loc de trupești, și sfinți în loc de profani.*

Fecioara, cauză asociată a mântuirii

Tu ești tot binele pe care-l cunoaștem în această viață și pe care îl vom cunoaște după plecarea noastră de aici. O, Tu, cea care ai început fericirea și sfințenia și i-ai condus spre ele și pe ceilalți. O, mântuire a oamenilor, lumină a lumii, cale spre Mântuitorul, ușă și viață și celelalte lucruri pe care Mântuitorul le-a auzit pentru mântuirea noastră și cu care ești pe drept numită; căci pentru mine El este cauză [aitios], iar tu ești cauză asociată cu El [synaitios] a sfințeniei și a celor de care m-am desfătat de la Mântuitorul numai prin tine și prin cele ale tale: sângele tău este cel ce curăță păcatele lumii, trupul tău e un membru în care am fost sfințit, în care e Noul Legământ, în care e toată nădejdea mântuirii; măruntaiele tale sunt împărăția lui Dumnezeu.

Dar o, Tu, cea mai presus de toate laudele și numită cu tot numele, primește imnul și nu trece cu vederea înflăcărea, și dă-ne să putem înțelege și grăi mai bine lucrurile tale atât acum, în viața aceasta, cât și după ea, în cea veșnică. Amin.

* Fragment din Sfântul Nicolae Cabasila, „Cuvânt la Adormirea Maicii Domnului”, în *Cuvântări teologice: la Iezechiel – Hristos – Fecioara Maria, Scrieri I*, Studiu introductiv și traducere de diac. Ioan I. Ică jr, Deisis, Sibiu, 2010, pp. 231-233.

¹ Troparul Născătoarei, glas IV.

² Filocalia X, București, EIBMBOR, 1981, p. 106.

³ Filocalia X, p. 105.

Despre Maica Domnului*

Sfântul Siluan Athonitul

cât este de bine totul când sufletul se află în dragostea lui Dumnezeu, cât de drag și de vesel este totul. Dar și în dragostea lui Dumnezeu sânt dureri, și cu cât mai mare dragostea, cu atât mai mare durerea. Maica Domnului niciodată nu a greșit, în nici un gând, și niciodată nu a pierdut harul, dar și ea a suferit mari necazuri; dar când S'a aflat lângă cruce, durerea Ei a fost nemărginită ca noianul, iar chinurile sufletului ei nemăsurat mai mari decât chinul lui Adam când a fost izgonit din rai, căci dragostea Ei era neasemuit mai mare decât a lui Adam în rai. Iar dacă Ea a rămas în viață, a fost numai fiindcă puterea Domnului o întărea, căci Domnul voia ca Ea să-I vadă învierea, și ca după înălțarea Sa să rămână pe pământ drept mângâiere și bucurie Apostolilor și noului neam creștinesc.

Noi nu ajungem la deplinătatea iubirii Maicii Domnului, și de aceea nici putem deplin a înțelege durerea Ei. Dragostea Sa era desăvârșită. Ea nemărginit iubea pe Dumnezeu și pe Fiul Ei, dar iubea și norodul cu mare iubire. Și ce trăia Ea când acești oameni pe care atâta îi iubea, și căroră până într-un sfârșit le dorea mântuirea, au răstignit pe preaiubitul Său Fiu?

Aceasta a cuprinde nu putem, căci în noi este puțină dragoste pentru Dumnezeu și pentru oameni.

Precum dragostea Maicii Domnului era nemărginită și de neajuns, așa și durerea Ei era nemărginită, și de neajuns nouă.

*

O, Preacurată Fecioară de-Dumnezeu-Născătoare, spune nouă, pruncii tăi, cum, viețuind pre pământ, iubeai pre Fiul Tău și Dumnezeu? Cum se veselea duhul Tău în Dumnezeu, Mântuitorul Tău? Cum căutai asupra preafrumoasei Sale fețe și cugetai că acesta este Cel Căruia cu frică și cu dragoste slujesc toate cereștile puteri?

Spune nouă, ce simțea sufletul Tău când țineai în mâinile Tale pre minunatul Prunc? Cum L-ai hrănit? Cum Te dorea sufletul când, împreună cu Iosif, trei zile L-ai căutat în Ierusalim? Ce munci ai trăit Tu când Domnul au fost vândut spre răstignire și muncă pe cruce?

Spune nouă care Ți-a fost bucuria pentru înviere, sau cum tânjea sufletul Tău după ce Domnul S'au înălțat?

Sufletele noastre doresc a cunoaște despre viața Ta împreună cu Domnul pe pământ, Tu însă nu ai dorit să așterni acestea toate în scris, ci în tăcere ai învăluit taina Ta.

*

Multe minuni și milostiviri am văzut eu de la Domnul și de la Maica Domnului, însă pentru asemenea dragoste nimica pot a răsplăti.

Ce voi da Preasfintei Stăpâne, că nu S'a scârbit de mine când eram în păcat, ci milostiv m'a cercetat și m'a înțelepțit? Eu nu am văzut-o, dar Duhul Sfânt mi-au dat să o cunosc din cuvintele Ei pline de har, și se bucură duhul meu, și trage sufletul meu către Ea cu dragoste, încât și chemarea numelui Ei este dulce inimii mele.

Când încă eram tânăr începător mă rugam

odată înaintea icoanei Maicii Domnului, și rugăciunea lui Iisus a pătruns în inima mea și a început singură să se rostască acolo. Iar altă dată, în biserică, am auzit cuvintele prorociei lui Isaia, și la cuvintele «Spălați-vă, curățiți-vă» (Is. 1: 16), mi-a venit gândul: «Poate că Maica Domnului a greșit cândva, fie și în gând». Și, minune, în inima mea, împreună cu rugăciunea un glas limpede a grăit: «Maica Domnului niciodată nu a greșit, nici măcar în gând». Astfel Duhul Sfânt a purtat mărturie în inima mea pentru curăția Ei. Însă în vremea vieții Sale pe pământ avea și Ea o oarecare nedeplinătate și unele greșeli nepăcătoase, din nedeșăvârșire. Aceasta se vede din Evanghelie, când, întorcându-se din Ierusalim, nu știa unde este Fiul Ei, și apoi, împreună cu Iosif, trei zile L-a căutat (Lc. 2: 44-46).

*

Sufletul meu este cuprins de frică și de cutremur atunci când cuget la slava Maicii Domnului.

Slabă îmi este mintea și săracă, și neputincioasă inima mea, sufletu-mi însă se bucură și este tras a scrie despre Ea, fie și câteva cuvinte.

Teme-se sufletul meu a se atinge de acestea, însă dragostea mă silește a nu-mi ascunde mulțămirea pentru ale Ei milosârdii.

Maica Domnului nu a așternut în scris nici gândurile Sale, nici iubirea Sa către Dumnezeu și Fiul Ei, nici suferințele sufletului Ei la răstignire, căci noi tot nu am putea a le cuprinde, fiindcă dragostea Ei pentru Dumnezeu este mai puternică și mai fierbinte decât dragostea Serafimilor și Heruvimilor, și de Dânsa se minunează toate cereștile puteri ale îngerilor și ale arhanghelilor.

Și măcar că viața Maicii Domnului este ca și acoperită de o sfântă tăcere, dară Domnul au dat Bisericii noastre Dreptslăvitore a cunoaște că Ea îmbrățișează întreaga lume într-o Sa iubire, și în Duhul Sfânt vede toate noroadele de pe pământ, și, asemenea Fiului

Ei, pentru toți o doare și pe toți miluiește.

O, de am ști cât iubește Preasfânta pe toți cei ce păzesc poruncile lui Hristos, și cum o doare, și se mârșnește pentru cei ce nu se îndreptează. Am cercat aceasta asupra-mi. Nu mint, grăiesc înaintea feței Dumnezeului pe Carele cunoaște sufletul meu: în duh eu cunosc pe Precista Fecioară. Eu nu am văzut-o, dar Duhul Sfânt mi-au dat să o cunosc și să-i cunosc iubirea către noi. De nu ar fi fost a Sa milosârdie, demult aș fi pierit; dară Ea a voit a mă cerceta și a mă înțelepți, spre a nu greși. Ea mi-a spus: «Nu-mi este plăcut a privi asupra ta și a vedea ce faci». Iar cuvintele Ei erau plăcute, line, blânde și lucrătoare asupra sufletului. Au trecut mai mult de patruzeci de ani, dar sufletul meu nu poate uita acele dulci cuvinte, și nu știu ce voi răsplăti eu, păcătosul, pentru acea dragoste către mine, necuratul, și cum voi mulțami bunei, milostivitoarei Maicii Domnului.

Cu adevărat Ea este Ocrotitoare noastră înaintea lui Dumnezeu, și singur numele Ei îmbucură sufletul. Dar și tot cerul și pământul se bucură de dragostea Ei.

Minunat lucru, și de neajuns. Ea viețuiește în ceruri, și neîncetat vede slava lui Dumnezeu, dar nu ne uită nici pe noi, lip-siții, și cu milosârdia Sa acoperă întreg pământul și toate noroadele.

Și pe această Preacinstită Maică a Sa Domnul au dăruit-o nouă. Ea este bucuria noastră și nădejdea. Ea este Maica noastră după duh, și aproape nouă după fire, ca om, și tot sufletul creștin tinde către Dânsa cu dragoste.

Durerea Maicii Domnului

„chiar și în iubirea lui Dumnezeu sunt întristări și, cu cât e mai mare iubirea, cu atât mai mari sunt întristările”¹

Eugen-Adrian Truța

Maica Domnului a trăit în chip de netăgăduit durerea cea mai adâncă a unei inimi de mamă. În limbaj modern, am spune: în mod îndubitabil, dar ce mai sunt cuvintele în fața răniilor pe care o lasă dragostea în noi?!

Secolul al XIX-lea a consfințit practica memorialisticii instalate pe fondul stabilirii reperului în interioritatea subiectivă a scriitorului. De atunci, genul a proliferat în variante și diferite acomodări. Unele jurnale sunt cu adevărat valoroase, văzute prin prisma talentului și erudiției, deși nu de puține ori au apărut, așa cum de altfel era și firesc, contestări ulterioare în ce privește redarea realității din momentul ales. Pe undeva, a scrie înseamnă a trăda prin omisiune (parțială) adevărul, chiar dacă într-un mod neinteresat. Tocmai din acest motiv nu pot admira activismul dactilografiat întrucât va omite, în mod nevinovat pot presupune, esența unei realități, care de altfel va rămâne incomunicabilă și insondabilă în întregime. Un ceva din noi e atât de apofatic încât cu siguranță e divin.

Dar acest text nu este despre a (mai) scrie sau nu.

Durerea Maicii Domnului în fața răstignirii Fiului lui Dumnezeu a pătruns cel mai adânc sufletul ei. Îl purtase în pântec pe Acesta și acum atârna muribund într-o răstignire nedreaptă. Era fiul ei, sânge din sângele ei. Făcuse atâtea minuni, a luminat atâtea fețe și vieți, a transformat apa în vin, a săturat mulțimile, a vindecat atâtea schilozi și îndrăciți, iar acum asista la această condamnare sumară și interesată.

Sf. Siluan Athonitul scrie „chinurile sufletului ei au fost neasemănat mai mari decât chinurile lui Adam la izgonirea din rai, pentru că și iubirea ei era neasemănat mai mare decât iubirea lui Adam în rai”².

Străpungerea unui suflet e cu atât mai fatală, cu cât sufletul se izbește de dragoste. În proximitatea durerii generate de cel drag sau pentru cel drag, un ceva din genunea ființei alege doar să tacă resemnat. Un oftat este semnul umanității. Nu se face paradă de durerea adâncimilor. A tăcea e singurul limbaj al dialogului.

Maica Domnului nu s-a plâns nimănui, nu a scris nimănui, nu a dramatizat nimănui dacă ar mai fi fost ceva de dramatizat sau de spus. „Iar când stătea lângă cruce, atunci întristarea ei a fost nemăsurată ca oceanul”³, ne învață Sf. Siluan.

Adevărul că Maica Domnului nu a deschis ușa relatărilor ulterioare, nici măcar în logica descrierii unor evenimente care au restaurat teologic și politic umanitatea sau pentru a convinge urechile unora care nu ar putea duce greutatea realității jertfei Fiului lui Dumnezeu ori pentru a obține asentimentul empatic al celor care o înconjurau protectiv, acest adevăr al totalei discreții vine din iubirea imensă, incuantificabilă și indescriptibilă a Maicii Domnului către Fiul ei preaiubit. Maica Domnului nu a tăcut din calcul misionar sau izolare sociale, ea a iubit absolut prin tăcere absolută.

Știm că a rămas în grija *apostolului iubirii*, a Sfântului Evanghelist și Apostol Ioan. Era o mângâiere infimă, asemeni unei fărâmituri minuscule. Primind-o în preajma sa, practic Apostolul Ioan a învățat taina contemplației tăcute despre care ulterior va scrie tot fără a invoca proximitatea persoanei din a cărui pântec S-a născut Cel Nenăscut. Astfel, Sf. Ap. Ioan a învățat prin apropiere și acest model s-a perpetuat în Tradiția Bisericii, unde ucenicul (se) deprinde prin apropiere, nu prin tratat sistematic. În mod diafan, Fecioara Maria a devenit mângâiere și bucurie apostolilor și noului popor creștin, ea cea care avea nevoie de mângâiere.

„Și dacă a rămas în viață, e numai pentru că a întărit-o puterea Domnului, fiindcă Domnul a vrut ca ea să vadă Învierea Lui (...)”⁴. Era singura direcție din care putea izvorî viața. Așa se explică de ce noi, neînțelegând deplinătatea iubirii Maicii Domnului, nu putem înțelege deplin durerea ei. Tăcerea ei nu este asurzitoare și alienantă, ci într-o totul salvatoare și legată intim de viața în harul Duhului.

Acum, când răstimpul Postului Adormirii Maicii Domnului ne oferă prilejul meditării, ne rugăm ei, mamei celei care ne îndrumă fără a ne judeca păcatele noastre, să ne miluiască rugându-se pentru ca și noi să primim parte din „bucuria ei la Înviere și cum tânjea sufletul său după Înălțarea Domnului”⁵.

¹ Cuviosul Siluan Athonitul, *Între iadul deznădejdi și iadul smereniei*, Studiu introductiv și trad. diac. Ioan I. Ică jr., Editura Deisis, Sibiu, 2001, p. 171.

² *Ibidem*.

³ *Idem*.

⁴ *Idem*.

⁵ *Ibidem*, p. 172.

* Arhimandritul Sofronie, *Cuviosul Siluan Athonitul*, Traducere din limba rusă de Ierom. Rafail (Noica), Editura Reîntregirea, Alba Iulia, 2009, pp. 417-420.

Cine este Iisus? Profetul!

O perspectivă teologică a Evangheliei după Ioan

- Partea I -

Pr. prof. univ. dr. Stelian Tofană

1. Preliminarii

Iisus Hristos este Profetul și Învățătorul suprem, în virtutea propriei sale naturi, deoarece Evanghelia Sa, care conduce pe om spre eternitate, derivă din Persoana Sa. Învățătura Sa este cu adevărat profetică pentru că Persoana Sa este profetică, dezvăluind în sine omul la sfârșitul călătoriei sale eshatologice. El este Profetul și profetia supremă în Persoană. Părintele Dumitru Stăniloae susține că, prin natura Sa divină, dar și prin natura Sa umană îndumnezeită, El este „lungime și lățime infinită” în care se supun mereu cei care cred în El până la sfârșitul timpurilor.¹

Prin urmare, Iisus Hristos este Profetul și Învățătorul prin excelență al întregului Univers, căci El definește prin El Însuși și profetizează prin El Însuși statutul eshatologic viitor al tuturor celor încorporați în Sine.

Așteptările legate de „Profetul eschatologic”, care avea să vină și să restaureze toate lucrurile, erau adânc înrădăcinate în credința evreiască. Toate aceste speranțe mesianice s-au întemeiat pe Deuteronom 18, 15, care declară că Domnul va ridica un profet ca Moise: „Domnul Dumnezeu tău îți va ridica dintre frații tăi un proroc ca mine. Pe acela să-l ascultați!”.

Cât despre Iisusul Evangheliei după Ioan, pe lângă faptul că este Hristos, Fiul lui Dumnezeu, Fiul Omului și Regele lui Israel, El este și Profet.

Înainte de a trece la tratarea subiectului nostru, trebuie să luăm în considerare o întrebare fundamentală: S-a considerat Iisus pe El Însuși a fi Profet sau „Profetul eschatologic”? Dar înainte de a răspunde la această întrebare, aș dori să menționez că nu mă voi ocupa în acest studiu de analiza cuvintelor profetice ale lui Iisus, ci doar de perspectiva teologică a Evanghelistului Ioan în menționarea titlului acordat lui Iisus de către contemporanii Săi, și anume acela de Profet.

2. Specificitatea Evangheliei a IV-a cu privire la titlul „Iisus - Profetul”

Trebuie să spun, de la început, că Evanghelia a IV-a are o caracteristică aparte în prezentarea lui Iisus ca Profet. Astfel, cu toate că Evanghelistul Ioan subliniază, la fel ca ceilalți trei Evangheliști, că mulțimea este cea care I-a atribuit lui Iisus titlul de „profet”, se pare că acest atribut are o semnificație specială pentru El.

Putem observa, în acest sens, chiar de la începutul Evangheliei că autorul ei insistă cu tărie asupra refuzului lui Ioan Botezătorul de a-și atribui sieși acest titlu. Iată contextul: O delegație a Templului din Ierusalim (In. 1, 19-27), compusă din preoți influenți și leviți, este trimisă la Ioan Botezătorul cu o întrebare fundamentală referitoare la identitatea sa: „σὺ τίς εἶ - Cine ești tu?” (In. 1, 19). Întrebarea urma să clarifice problema autorității în virtutea căreia Ioan Botezătorul a instituit marea mișcare religioasă, națională, centrată pe persoana sa. Răspunsul lui Ioan a fost unul clar: „Nu sunt eu Hristosul” (In. 1, 20). Aceasta însemna că nu el este Mântuitorul eschatologic. Negarea sa devine o mărturisire autentică a credinței în mesianitatea lui Iisus.²

După primul răspuns, delegația pune alte întrebări, și anume dacă este Ilie sau Profetul? Ioan neagă din nou categoric: „Ei l-au întrebat: «Atunci cine ești? Ești tu Ilie?» El a spus: «Nu sunt». «Ești tu Profetul?» El a răspuns: «NU!» (In. 1, 21). Întrebările preoților și ale leviților vizau, desigur, învățătura cărturarilor conform căreia venirea lui Mesia, la sfârșitul timpurilor, ar fi precedată de venirea Profetului eschatologic, mai mare decât Moise și Ilie.

Într-o nouă încercare a delegației de a afla, totuși, ceva, despre identitatea lui Ioan Botezătorul, acesta din urmă se descrie folosind cuvintele profetului Isaia: „Eu sunt glasul celui care strigă în pustie: «Îndreptați calea Domnului!»...” (cf. In. 1, 23 - Is. 40, 3). De fapt, negarea lui Ioan Botezătorul în răspunsul dat delegației Templului nu a fost o simplă negare, ci mai degrabă o mărturie. Nu s-a referit la ceea ce este el, ci mai presus de toate la ceea ce nu este, și anume Hristosul sau Profetul ultim, eschatologic, Cel așteptat.

Din acest dialog dintre Învățătorul Domnului și delegația Templului se poate deduce că autorul Evangheliei a IV-a este preocupat, în mod special, de a-I atribui lui Iisus și titlul de profet, alături de altele, precum: „Mielul” (In. 1, 29); „Mesia” (In. 1, 41; 4, 25-26); „Pâinea vieții” (In. 6, 48); „Vița” (In. 15, 1.5) etc.

În dialogul dintre Iisus și femeia samarineancă (In. 4, 7-26), cunoașterea de către Iisus a trecutului acesteia o determină să vadă în El o persoană inspirată și cu autoritate de la Dumnezeu.

Este foarte probabil ca atunci când ea afirmă: „Văd că Tu ești un profet” (In. 4, 19) să se fi gândit la „proorocul” așteptat (cf. In. 1, 21), dând, astfel, o interpretare mesianică textului din Deut. 18, 15. Este bine cunoscut faptul că samaritenii nu au acceptat cărțile profetice ale Vechiului Testament, de aceea imaginea profetului provine, cel mai probabil, din Deut. 18, 15-18. Așadar, pentru Ioan Evanghelistul, statutul de Profet așteptat transcende condiția umană - El este Dumnezeu. În acest sens, perspectiva scriitorilor sinoptici asupra profetului timpului din urmă este mult depășită de autorul celei de-a patra Evanghelii. Dacă Iisus, atât ca Logos, cât și ca Hristos, este în același timp și Profet, Moise nu mai poate fi considerat profetul prin excelență, de unde și refuzul Evanghelistului Ioan de a vedea în Moise pe cel care dă „pâinea coborâtă din cer”, consemnând, în acest sens, cuvintele lui Iisus: „Adevărat vă spun că nu Moise v-a dat pâinea din cer, ci Tatăl Meu vă dă pâinea cea adevărată” (In. 6, 32; cf. 1, 17).

În același sens al interpretării teologice a termenului de „profet”, Evanghelistul înregistrează și exclamația mulțimii, martora a minunii înmulțirii pâinilor. După ce oamenii au văzut semnul miraculos pe care l-a făcut Iisus, au început să spună: „Acesta este, într-adevăr, Profetul care va să vină în lume” (In. 6, 14).

Teologul Oscar Cullman are dreptate când, referindu-se la acest episod, afirmă că textul nu tratează despre un profet care ar putea fi plasat la același nivel cu alți profeți din Israel, ci despre Profetul așteptat la sfârșitul timpului: *ὁ ἐρχόμενος εἰς τὸν κόσμον - cel care vine în lume.*³ Este adevărat că expresia *ὁ ἐρχόμενος* se regăsește și în întrebarea pusă de delegația formată din ucenicii lui Ioan Botezătorul, însărcinată să-l întrebe pe Iisus, dacă El este Cel care urma să vină sau ar trebui să aștepte pe altul: „Tu ești cel care trebuia să vină (ὁ ἐρχόμενος) sau trebuie să așteptăm pe altul?” (Mt. 11, 3). Dar, în timp ce la Evangheliștii sinoptici expresia apare ca o întrebare, în Evanghelia a IV-a ea pare a fi o afirmație marcată de o realitate devenită certitudine pentru mulțime. Pentru Ioan, expresia *ὁ ἐρχόμενος* pare a fi mai degrabă o mărturie hristologică sau profetologică decât o simplă întrebare. Încă o dată avem de-a face cu o adevărată teologie ioaneică ce s-a dezvoltat în jurul titlului de „profet” atribuit lui Iisus.

Astfel putem afirma că Ioan Evanghelistul dezvoltă în lucrarea sa o adevărată Teologie profetologică ca o componentă a hristologiei sale. Pentru el, Iisus nu este doar un simplu profet, ci unul care depășește în semnificație așteptările iudaice ale vremii sale.

În acest context este, de asemenea, important să recunoaștem faptul că afirmația mulțimii și minunea înmulțirii pâinilor săvârșită de Iisus apar în Evanghelia după Ioan într-un cadru cu o semnificație crucială, în care Iisus tocmai a declarat unitatea Sa cu Tatăl și, astfel, implicit dumnezeirea Sa (In. 5, 17-23.36). Acest fapt a determinat mulțimea de oameni să ceară un semn prin care El să poată dovedi autoritatea pe care o pretindea. Semnul a fost, așadar, minunea înmulțirii pâinilor (In. 6, 5-13). În discursul care urmează minunii (In. 6, 22-59), Iisus Se definește ca fiind Pâinea Vieții (In. 6, 48). Din acest punct de vedere, proclamarea lui Iisus ca profet, de către mulțime, apare în contextul afirmării depline a divinității Sale: „Căci m-am co-

borât din cer nu ca să-mi fac voia, ci să fac voia Celui care M-a trimis”. Profetul Iisus, Cel care era așteptat să vină în lume, este, astfel, Dumnezeu Iisus, Cel care vine din ceruri și oferă lumii viață veșnică prin propriul Său Trup și Sânge. Afirmația Sa este, în acest sens, fără echivoc: „Oricine mănâncă trupul Meu și bea sângele Meu are viață veșnică și Eu îl voi învia în ziua cea de apoi... Cine mănâncă trupul Meu și bea sângele Meu rămâne întru Mine și Eu întru El” (In. 6, 54-56).

Prin urmare, referindu-se la subiectul „trup și sânge” în contextul în care Iisus este proclamat de către mulțime „Profetul, Cel așteptat în lume”, Ioan Evanghelistul leagă semnificația teologică a titlului de profet de ideea jertfei lui Iisus. Astfel, pentru Evanghelist, Iisus nu este doar Profetul, Cel așteptat să vină în lume, pentru a vesti lucrurile lui Dumnezeu, ci Profetul care se jertfește pentru aceasta, oferindu-i viața veșnică (cf. In. 6, 53-58). Prin urmare, Ioan leagă tema „profetului” de cea a „jertfei”. Această perspectivă teologică a semnificației titlului de profet, dat lui Iisus, este specifică Evangheliei a IV-a, nefiind, astfel, întâlnită și la Evangheliștii sinoptici.⁴

O altă dimensiune teologică a titlului „Iisus Profetul” este dată de discursul Său prilejuit de participarea Sa la Sărbătoarea Corturilor din Ierusalim (cf. In. 7). La acest Praznic, subliniind relația Sa cu Dumnezeu și, prin urmare, autoritatea Sa divină, Iisus a introdus o nouă temă în învățătura Sa, proclamând efectul harului lui Dumnezeu. În ultima, și cea mai mare zi a Sărbătorii, Iisus a rostit cu glas mare: „Dacă însetează cineva, să vină la Mine și să bea. Cel ce crede în Mine, după cum a spus Scriptura, râuri de apă vie vor curge din inima lui. Iar aceasta a zis-o despre Duhul pe care aveau să-l primească cei ce cred în El. Pentru că până atunci Duhul nu fusese dat, deoarece Iisus nu fusese încă preamărit” (In. 7, 37-39).

Cuvintele lui Iisus au, evident, și o conotație spirituală: „El este, prin excelență, izvorul Vieții, dar și cei ce intră în comuniune cu El pot deveni, prin Duhul Sfânt, nu numai receptori, ci și distribuitori de apă vie, ca o rețea racordată la sursă”, afirmă Bartolomeu V. Anania.⁵

Auzind cuvintele lui Iisus, mulți dintre cei prezenți la Praznic au exclamat: „Cu adevărat, Acesta este Proorocul” (In. 7, 40). Dacă Scriptura face referire în textul din In. 7, 38 la scena cu toiagul lui Moise, care lovește stâncă în pustie (Exod 17, 5-6), atunci oamenii au avut în minte, în afirmația „Într-adevăr, Acesta este proorocul”, pe Iisus, Profetul, mai mare decât Moise.

Ideea că apa va curge din Persoana lui Iisus este susținută

și de textul din In. 19,33-34, unde se arată că apa vine din coasta Lui: „Dar venind la Iisus, dacă au văzut că de-acum murise, nu l-au zdrobit fluierile, ci unul din ostași cu sulița coasta l-a împuns-o și îndată a ieșit sânge și apă”. Apocalipsa (22,1), o altă scriere ioaneică, vorbește și ea de un râu de apă vie care curge din tronul lui Dumnezeu și al Mielului. Potrivit Evangheliei după Ioan (7, 39), apa este Duhul, iar Duhul este dat de către Iisus (cf. In. 19, 30; 20, 22). Așadar, autorul face o aluzie corectă la interpretarea hristologic-tipologică în cadrul Bisericii primare a evenimentului din Vechiul Testament în care apa țâșnește din stâncă pentru poporul însetat.

În acest sens, Apostolul Pavel avea să spună: „Căci nu voiesc, fraților, ca voi să nu știți că părinții noștri au fost toți sub nor și toți au trecut prin mare și-ntru Moise toți s-au botezat în nor și în mare și toți au mâncat aceeași mâncare duhovnicească și toți aceeași băutură duhovnicească au băut - pentru că beau din duhovniceasca piatră care-i urma, iar piatra era Hristos” (1 Cor. 10, 4). Sfântul Pavel pare a fi preluat o tradiție rabinică, potrivit căreia stâncă dătoare de apă i-a însoțit pe Evrei de-a lungul rătăcirii lor în pustie; ea îl prefigurează pe Hristos, încă de pe atunci prezent în viața lui Israel.

(Va urma)

¹ Cf. Dumitru STĂNILOAE, *Teologia Dogmatică Ortodoxă*, București, 1978, vol II, p. 116.

² A se vedea detalii, Sf. CHIRIL AL ALEXANDRIEI, *Comentariu la Evanghelia Sfântului Ioan*, Scrieri, partea a IV-a, trad. Dumitru Stăniloae, București, 2000, p. 129.

³ Oscar CULLMANN, *The Christology of the New Testament*, Revised Edition, The Westminster Press, Philadelphia, Pennsylvania, 1963, p. 36.

⁴ Cf. Stelian TOFANĂ, „Iisus - Profet” în mărturia contemporanilor Săi. O perspectivă teologică a Evangheliei a IV-a”, în vol. „Biblie și misiune creștină - Popas aniversar Pr. Prof. Dumitru Abrudan”, Ed. Andreiana, Sibiu, 2010, p. 216.

⁵ BARTOLOMEU V. ANANIA, *Biblia sau Sfânta Scriptură*, Ediție jubiliară a Sfântului Sinod, București, 2001, p. 1565.

Adormirea Maicii Domnului*

Pr. Alexander Schmemmann

Ln luna august Biserica prăznuiește sfârșitul vieții pământești a Mariei, moartea sa, cunoscută nouă ca *Adormirea Maicii Domnului*, un cuvânt în care se alătură visul, fericirea, binecuvântarea, pacea, calmul și bucuria.

Nu știm nimic despre împrejurările în care s-a petrecut moartea Măriei, mama lui Iisus Hristos. Mai multe istorisiri, pline de iubire copilărească și de tandrețe, s-au păstrat până la noi din vremea creștinismului primar, dar, tocmai datorită varietății lor, nu suntem siliți să apărăm „istoricitatea” vreuneia dintre ele. La Adormirea Maicii Domnului, pomenirea și iubirea Bisericii nu se concentrează asupra contextului istoric, nici asupra datei și locului unde această femeie unică, această Maică a tuturor mamelor și-a încheiat viața pământească. Indiferent de locul și timpul când s-a petrecut aceasta, Biserica privește spre esența și înțelesul adânc al morții ei, pomenind moartea celei al cărei Fiu – conform credinței noastre – a biruit moartea, a înviat din morți și ne-a făgăduit nouă învierea și biruința unei vieți fără de moarte.

Moartea sa este cel mai bine exprimat de icoana Adormirii, așezată în mijlocul Bisericii în ziua praznicului ca centru al întregii celebrări. Maica Domnului a murit și zace pe catafalc. Apostolii lui Hristos s-au adunat în jurul ei, iar mai sus de ea stă Hristos Însuși, ținând-o pe Maica Sa în brațe, unde ea este vie și veșnic unită cu El. Vedem aici atât moartea, cât și ceea ce deja s-a petrecut cu această moarte aparte: nu rup-tură, ci unire; nu tristețe, ci bucurie; și, mai profund, nu moarte, ci viață. „Născând ai rămas Fecioară, adormind ai rămas vie”, cântă Biserica, privind la această icoană. „Întru naștere fecioria ai păzit, întru adormire lumea nu ai părăsit...”

* Fragment din cartea părintelui Alexander Schmemmann, *Maica Domnului*, traducere din engleză de Cezar Login, Editura Patmos, Cluj Napoca, 2010, pp. 47-50.

Cuvintele uneia dintre cele mai frumoase rugăciuni adresate Mariei ne vin în minte: „Bucură-te, răsărit luminos al zilei celei de taină!”. Lumina care izvorăște din Adormire vine tocmai de la Ziua cea de taină, fără de sfârșit. Contemplând această moarte și stând înaintea catafalcului, înțelegem că nu mai există moarte, că aceasta a devenit un act al vieții, al intrării într-o viață mai amplă, unde împărătește viața. Ea, cea care s-a dăruit pe de-a-ntregul lui Hristos, care L-a iubit până la moarte, este întâmpinată de El la aceste strălucitoare porți ale morții și acolo, îndată, moartea este prefăcută într-o fericită întâlnire - viața triumfă, veselia și iubirea domnesc peste tot.

Vreme de veacuri Biserica a cercetat, a reflectat și a fost inspirată de moartea aceleia care a fost Maica lui Iisus, a celei care a dat naștere Mântuitorului și Domnului, care s-a dăruit total Lui până la sfârșit și care a stat alături de El când era pe Cruce. Și, contemplând moartea sa, Biserica a descoperit și a trăit moartea nu ca frică, teroare sau sfârșit, ci ca o autentică și strălucitoare bucurie a Învierii. „Ce cântări duhovnicești vom aduce ție acum, Preasfântă? Căci cu Adormirea ta cea fără de moarte, toată lumea o ai sfințit...”. Aici, în unul dintre primele imnuri ale praznicului, găsim îndată exprimată chiar esența bucuriei: „Adormire fără de moarte”, moarte lipsită de moarte. Însă care este înțelesul acestei alăturări - aparent absurdă - de cuvinte contradictorii? În Adormire, întreaga fericită taină a acestei morți ne este descoperită și devine bucuria noastră, căci Maria, Maica Fecioară, este una dintre noi. Dacă moartea este teroarea și jalea despărțirii, a coborârii într-o teribilă singurătate și în întuneric, atunci toate acestea lipsesc la moartea Fecioarei Maria, căci moartea sa, asemenea între-

gii sale vieți, este plină de iubire, de întâlnire, de o neostoită mișcare spre lumina cea veșnică, neapasă, nestinsă și o intrare în această lumină. „Iubirea desăvârșită alungă frica”, zice Sfântul Ioan Teologul, apostolul iubirii (I Ioan 4, 18). Și, astfel, nu există frică în adormirea cea fără de moarte a Fecioarei Maria. Aici, moartea este cucerită dinlăuntru, este goliță de toate cele ce o umplu de groază și deznădejde. Moartea însăși devine o viață triumfătoare. Moartea devine „răsăritul luminos al zilei celei de taină”. Astfel, praznicul nu este nicidecum trist, nici funebru, este lipsit de plângere, fiind plin de lumină și bucurie. Este ca și cum, apropiindu-ne de porțile inevitabilei morți, le-am găsi larg

deschise, străbătute de o lumină revărsată dinspre biruința apropiată, de apropierea împărăției lui Dumnezeu.

În strălucirea acestei lumini negrăite de praznic, în aceste zile de august, când natura înconjurătoare își atinge apogeul frumuseții și devine un imn de laudă și de nădejde, cuvintele Adormirii, asemenea unei embleme a altei lumi, strigă: „Pe Născătoarea de Dumnezeu, cea întru rugăciuni și folosințe neadormită, nădejdea cea neschimbăta, mormântul și moartea nu o au ținut. Căci pe Maica Vieții la viață a mutat-o Cel ce S-a sălășluit în pantecele ei cel pururea fecioresc”. Moartea nu mai este moarte.

Moartea strălucește de veșnicie și nemurire. Moartea nu mai este separare, ci unire. Nu mai este tristețe, ci veselie. Și aceasta prăznuim în ziua Adormirii Preacuratei Maici, anticipând, degustând și desfătându-ne chiar de acum din răsăritul Zilei celei de taină și nemuritoare.

Pomenirea părintelui profesor Dorel Man și lansarea unui volum omagial

Dr. Dacian But-Căpușan

Ln după amiaza zilei de 22 iunie 2023 în Aula Magna al Facultății de Teologie Ortodoxă a **Universității „Babeș-Bolyai”** din Cluj-Napoca a avut loc, cu binecuvântarea și participarea Înaltpreasfințitului Părinte Andrei, Arhiepiscopul Vadului, Feleacului și Clujului și Mitropolitul Clujului, Maramureșului și Sălajului, lansarea volumului omagial: *Părintele Dorel Man, o viață de jertfă pe altarul credinței, culturii și familiei*, publicat sub egida prestigioasei Edituri Renașterea a Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului (coordonatori Arhim. dr. Macarie Motogna și Asist. univ. dr. Victoria Alina Grădinar-Man). Invitați au fost Arhim. Macarie Motogna, starețul Mănăstirii Rohia și exarhul mănăstirilor din Episcopia Maramureșului și Sălajului, Pr. prof. univ. dr. Vasile Stanciu și Arhim. prof. univ. dr. Teofil Tia-decanul Facultății de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca, iar moderator Pr. prof. univ. dr. Ioan Chirilă.

Lansarea a fost precedată de slujba Parastasului pentru părintele Dorel Man, săvârșită în Paraclisul facultății, cu hramul „Sfântul Ierarh Nicolae”. Au participat cadre universitare, studenți, colaboratori, membrii familiei, rudeni și apropiați ai părintelui Dorel Man. Înaltpreasfințitul Părinte Andrei a rostit un scurt cuvânt de învățătură și a evocat personalitatea vrednicului de pomenire părinte-profesor.

Cartea, apărută în 2023, când se împlinesc 70 de ani de la nașterea celui omagiat și 7 ani de la trecerea sa în veșnicie, cuprinde 55 de evocări semnate de ierarhi, călugări, preoți, foști studenți sau diverse personalități (cadre didactice, scriitori, medici, artiști, ingineri) care l-au cunoscut și apreciat și poartă vie amintirea părintelui Dorel Man. Volumul se încheie cu bibliografia părintelui profesor și o anexă foto cu

imagini alb-negru și color, ce surprind diferite momente din viața și activitatea sa, ordonate cronologic, precum și ale copertelor cărților pe care le-a scris sau editat.

Bun teolog, slujitor, predicator, administrator, pedagog, duhovnic, cercetător, istoric, bizantinolog, tată de familie, coleg, prieten, părintele Dorel Man s-a născut în 26 ianuarie 1953 în comuna Suci de Sus din Țara Lăpușului, într-o familie de muncitori. Crescut și format în atmosfera duhovnicească a Mănăstirii Rohia pe care o frecventa, mânat de dorința de a deveni slujitor al Domnului - ucenic apropiat al Arhiepiscopului Iustinian Chira și al arhimandritului Serafim Man - își îndreaptă pașii în 1972 spre Institutul Teologic Ortodox Universitar din Sibiu. A fost hirotonit preot în 1976, își începe activitatea misionar-pastorală în Parohia Baba, cu filia Coroieni, jud. Maramureș, având realizări remarcabile - în paralel, din 1977 până în 1990, a fost șef Birou administrativ la Protopopiatul Ortodox Târgu Lăpuș.

În 1990 este numit de Arhiepiscopul Teofil Herineanu director economic al Institutului Teologic Ortodox de grad universitar din Cluj-Napoca, activând în perioada foarte grea a reînființării acestei instituții de învățământ teologic, apoi a integrării ei în Universitatea „Babeș-Bolyai”.

În 1994 a devenit lector la Facultatea de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca, iar în anul 2008, conferențiar. Între 1992-1994 a suplinit orele de Catehetică și Omiletică la Seminarul Teologic Liceal Ortodox din Cluj-Napoca. Pasionat de istoria bisericească, a urmat studii doctorale în domeniul Istoriei, sub coordonarea regretatului Acad. Prof. univ. dr. Nicolae Edroiu, devenind doctor în

anul 2000, susținând teza cu titlul: *Didahiile, norme de educație și pastorație. Prezența lor în viața comunităților românești. Secolul al XVIII - începutul secolului al XIX-lea*, iar în 2015, îndrumător de doctorat.

În perioada 1990-2016 a slujit, cu multă râvnă, ca un bun cunoscător al rânduielilor sfintelor slujbe, ca îmbisericit la parohiile „Sfântul Ioan Botezătorul” (cartier Mărăști), „Schimbarea la Față” și „Nașterea Domnului” (cartier Gheorgheni) din Cluj-Napoca.

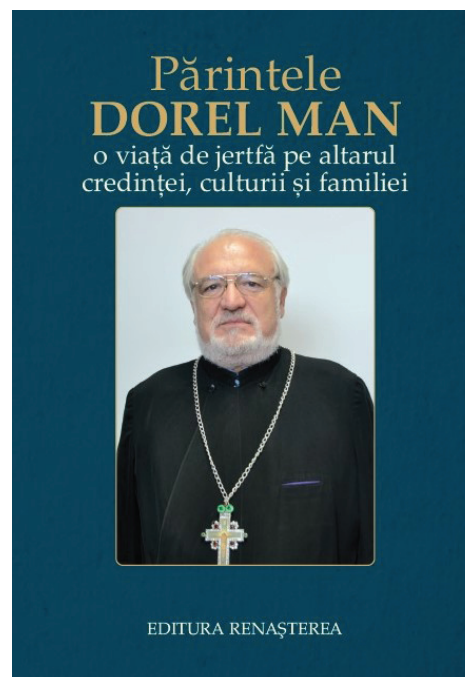
A publicat 9 cărți (ca autor sau coautor), a îngrijit și coordonat 28 de volume și a fost autor a circa 100 de studii și articole.

În anul 2014, Facultatea de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca i-a dedicat un volum aniversar cu titlul: *Teologie, pastorație, istorie. Omagiu părintelui conferențiar universitar doctor Dorel Man la împlinirea vârstei de 60 de ani (coordonatori: Pr. lect. univ. dr. Gheorghe Șanta și Dr. Dacian But-Căpușan)*.

Pe plan familial a fost deplin împlinit, fiind căsătorit cu d-na Carolina, născută Iuga, din anul 1976 și având trei fiice: Paula-Dorina, Anamaria și Victoria-Alina.

A trecut la Domnul în data de 29 iulie 2016, în urma unei scurte, dar grele suferințe.

„În credință și dragoste, în nădejde și în blândețe, în curățenie și în vrednicia preoțească, cu bună cinste te-ai înfrumusețat, pururea pomenite. Pentru aceasta, preaveșnicul Dumnezeu, Căruia ai și slujit, va așeza sufletul tău în loc luminos și vesel, unde dreptii se odihnesc; și vei dobândi de la Hristos, la judecată, iertare și mare milă” (Tropar din Rânduiala înmormântării preoților și diaconilor de mir).

„Dezvrăjirea medicinei” și tragedia secularizării bioeticii creștine

Victor Știr

U un ritm editorial „bine temperat”, prof. univ. dr. Mircea Gelu Buta ne surprinde la începutul acestei veri – 2023, cu volumul *Dezvrăjirea medicinei*, apărut la Editura *Renașterea* din Cluj-Napoca, tipărit cu binecuvântarea Înaltpreasfințitului părinte Andrei, Arhiepiscopul Vadului Feleacului și Clujului și Mitropolitul Clujului Maramureșului și Sălajului. Autorul, Mircea Gelu Buta, este profesor universitar doctor al Facultății de Teologie a Universității „Babeș-Bolyai” din orașul de pe Someș.

Medic de formație, profesorul Buta abordează, ca scriitor, mai multe zone de interes-cercetare medicală, meditație, creativitate beletristică, dintre care amintim cărțile medicale, pe cele de bioetică propriu-zisă, de bioetică și teologie într-o zonă de interferență, de literatură beletristică, interviuri, istoria bisericii, istoria comunității românești din Bistrița, istorie politică românească interbelică, cercetări monografice etc.

Cu *Dezvrăjirea medicinei*, Mircea Gelu Buta certifică (pentru a câta oară!) capacitatea de adaptare a scrisului său la exigențele domeniului și teme, la specificitatea investigației. Volumul cuprinde analizele și convingerile bioetice ale autorului, unele dintre ele regăsindu-se în articolele pe care le-a publicat în ultimii ani, în revistele de specialitate din țară și străinătate. Neîndoielnic, suferința umană, care și-a făcut loc în economia vieții, create de Dumnezeu pentru ca omul să fie fericit, a născut și profesiunea de medic, cunoscând o evoluție continuă, de la formele rudimentare și magice de vindecare, până la nivelul excepțional de astăzi. Corpul uman era la începuturi, din perspectiva cunoașterii, un tărâm magic și, cu atât mai mult, „meșteșugul” de vindecare al celui care reușea să îndepărteze durerea conferea un statut cu totul aparte. Prin cuceririle gnoseologice ale structurii și funcționării corpului uman, împreună cu tehnicile de vindecare s-au constituit, în acte, trepte ale dezvrăjirii medicinei în componența ei duală, presupunând pacientul și medicul.

Autorul nu își propune o descriere a istoricului faptelor dezvrăjirii, ci abordează cadrul larg al bioeticii actului medical sub aspectele cele mai nuanțate ale raporturilor știință-conștiință, medic-pacient, bolnav-sănătos (societate), demnitatea bolii și a morții în conexiune cu evoluția societății, într-o sinteză intelectual-profesională remarcabilă.

Profesiunea de medic s-a bucurat, în general, de o prețuire unanimă în societățile echilibrate, profesorul Mircea Gelu Buta face câteva considerații asupra societății românești de la începutul secolului al XIX-lea, precum și a prezenței medicului în literatura română de prin raft, amintindu-i pe Augustin Buzura, pe Nicolae Breban, Marin Preda, autori de importante romane având protagoniști medici, personaje complexe, excelenți profesioniști, dublați de intelectuali de frumoasă condiție.

Grija pe care medicul o poartă pacientului său vine pe firul descendenței din purtarea de grijă a lui Dumnezeu Tatăl pentru om, pentru coroana creației sale, vindecătorul paradigmatic al suferinței fiind Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu, Care a scos la modul fizic oameni din tărâmul morții, iar pe alții i-a vindecat de afecțiuni inabordabile în epocă. După modelul Său, medici creștini din primele secole și din următoarele au statornicit sintagma „medici fără de arginți”, care se consacrau îngrijirii oamenilor săraci, fără posibilități materiale. A fi alături de cel aflat în suferință reprezintă, pro-

tabil, maximumul solidarității umane, sugerează profesorul Mircea Gelu Buta, și imaginea iconică este cea a prezenței lângă Iisus pe cruce, în momentul în care Își dădea viața, conștient, cu voință deplină, pentru scoaterea omenirii de sub stăpânirea morții în care s-a căzut prin greșeala protopărinților noștri Adam și Eva.

Cartea profesorului Mircea Gelu Buta cercetează cu stăruință aspecte ale societății contemporane prezente și cu extensie posibilă în viitor, prin prisma celor mai convingătoare studii apărute în bibliografia occidentală și românească, și prin investigații, meditații proprii. Dintre titlurile bibliografice și autorii citați amintim: Michel Foucault - *Nașterea clinicii*; Constantin Maximilian - *Drumurile speranței*; prof. univ. dr. Dumitru Dumitrașcu - *Medicina între miracol și dezamăgire*; Montaigne - *Eseuri II*; Mircea Gelu Buta, Iulia Alexandra Buta - *Bioetica între mărturisire și secularizare*, Spinoza - *Etica*; Mircea Gelu Buta, dr. Liliana Buta - *O istorie universală a nursingului*; H. Tristram Engelhardt Jr. - *Fundamentele Bioeticii Creștine*; Max Weber - *Science as vocation*, și cuprinzătoarea listă ar putea continua la același nivel de exigență euristică.

Intelectual înduhovnicit, profesorul Buta este de partea abordării din perspectivă creștină a actului medical, socotind absolut necesară concomitența vindecării trupului cu asistența duhovnicească a preotului, în spital, iar concepția la care achiesează este holistică, a tratării ființei umane ca ansamblu și a privirii disciplinelor formării medicului ca un tot; împărțirea pe sectoare, în timpul predării la facultate, fiind necesară din motive de strategie didactică și docimologie.

În câmpul ideilor de astăzi, societatea secularizată încearcă să promoveze, uneori cu cerbicie, scoaterea ființei umane de sub protecția bioeticii creștine și promovarea unor originale coduri privind modificarea componenței familiei, educația sexuală a copiilor dinainte de primele clase elementare, eutanasia, adică moartea asistată, la cerere, și multe altele, compunând o nefericită „tablă de materii”. Aceste ingrediente ale *dezvrăjirii medicinei și umanului* nu sunt numai aberații ale unor secularizați, ci puncte de pornire pentru evoluții destabilizatoare ale echilibrului societății umane cu consecințe abia estimabile. Dezvoltarea tehnologică a omenirii sugerează în anumite zone ale câmpului contemporan al ideilor substituția medicului cu softuri specializate pentru a pune un diagnostic și a oferi rețetarul bolii, făcând abstracție de componenta umană a procesului de vindecare. Societatea românească a cunoscut și mai cunoaște o altă fațetă, de-a dreptul diabolică, de implicare a politicului în ceea ce reprezintă performanța medicală cucerită cu greu de poporul nostru prin adevărați savanți contemporani. Somități ale științei medicale românești, ca profesorii Irinel Popescu, Vasile Astărăstoae, Mircea Beuran, Mihai Lucan, Gheorghe Burnei, au fost scoși parțial sau total din activitate, prin înscenări, de către clici politice visătoare la câștig din partea clinicilor străine spre care erau dirijați bolnavii români, profesorul Mircea Gelu Buta fiind printre pușinii intelectuali care se pronunță ferm pentru susținerea tradiției școlii românești de medicină și a liniei naționale de dezvoltare.

„Limbaajul bisericii nu discreditează știința care caută să explice lumii lucrările fizice și spune pur și simplu că există ceva mai grozav și fermecător care trebuie să fie înțeles (...) printr-un angajament de a înțelege lumea naturală în termen de Împărăție a lui

Dumnezeu. Biserica oferă membrilor săi o revrăjire a lumii nu ca magie, ci mai degrabă, ca o înțelegere că Dumnezeu Se găsește în mijlocul oamenilor, pe care îi cheamă să I se alăture scopurilor Sale de mântuire a lumii.” Firește, o lume viitoare fără suferință.

Bioetica este văzută în economia gândirii autorului, a structurii lucrării, în cadru mai larg al legii naturale pentru înțelegerea căreia ni se pare de importanță cardinală: „natura reprezintă un întreg care este transcendent avându-L în spate pe Creator, care dă valori morale.” Foarte potrivită este citarea din psalmul 23 - „Al Domnului e pământul și împlinirea lui”.

Prezentarea de către profesorul Mircea Gelu Buta a dezbaterii între lumea înduhovnicită și cea secularizată este de o manieră necontondentă, însă fermă, în care primează argumentele de bun simț - teologice, științifice - și nu se recurge niciodată, pe parcursul întregului volum, la învinuiri și judecăți care nu intră în uzul Bisericii Creștine-Ortodoxe, ci vizează îmbunătățirea duhovnicească, pe cât cu putință, a partenerului de dialog.

Un loc semnificativ este acordat de autor problematicii pandemiei Covid-19, în care s-a uzat de un instrumentar complex politico-medical, întin-

zându-se pe un palier larg, de la malversațiuni financiare ale mai marilor lumii, la semănarea confuziei în abordarea actului medical; medicii, stăpâni pe profesiunea lor, au trebuit să se supună aberațiilor dictate de incompetența medicală a lumii politice, procedându-se după protocoale impuse, insuficient verificate, și de aceea, mascat sau pe față dăunătoare.

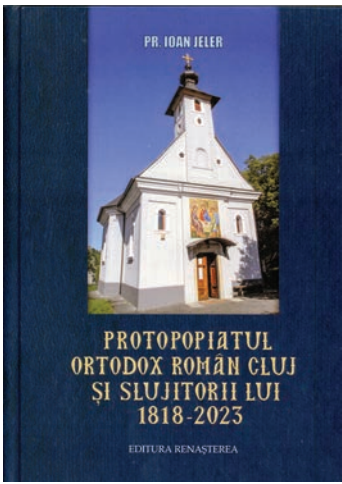
Mai ferm decât mulți din arena publică, profesorul Mircea Gelu Buta se pronunță tranșant atunci când este vorba de clozare sau de tehnicismul medical prin care omul este înțeles ca o mașină funcțională, diminuându-se filonul bioetic-creștin, iubirea de aproapele, în abordare și tratarea suferinței. În

același sens, ființa postumană, ca mașinărie protezabilă „fără număr” și chiar cu puțință de a i se descărca într-un computer, prin intermediul cipurilor implantate, date personale sau întreg conținutul intelectual, devine o absurditate ale unei vrăjiri a medicinei, sprijinindu-se pe o bioetică secularizată, vizând nu umanul, ci un fetiș: progresul tehnologic (cum explicit titrează autorul).

Societatea contemporană, cu o entropie în creștere necontrolată, ca să nu spunem dezordine de un anumit tip, i-a sugerat profesorului Mircea Gelu Buta, concomitent cu opera lui Marin Preda, titlul de capitol „*Medicina ca pradă*”, care pune un diagnostic sever opiniilor degradante despre medicină și medici, ale unor membri ai societății contemporane manipulabile în sensuri dictate de puterea unor grupuri de interese. Anumiți medici tineri, „pregătiți” mai mult politic, e drept, pușini, dornici de grabnică îmbogățire, renunțând la noblețea profesiei de medic, doresc să îi scoată pe cei „bătrâni” de pe poziții care necesită competențele pe care *junii* nu le au. Uită ceea ce spun în primele cursuri marii profesori: „Dacă vrei să te îmbogățești, intri în afaceri!”.

Dezvrăjirea medicinei, prin abordarea interdisciplinară a unei problematici complexe din societatea contemporană, este un demers intelectual dintre cele mai bine argumentate, susținute și credibile, și el merită cu prisosință cunoscut pentru înțelegerea lumii azi, fiind în același timp semnalul de alarmă al tragediei care urmează după secularizarea bioeticii creștine. Scrisă alert, cu talent științific și literar, cartea se citește deopotrivă cu plăcere și spirit interes, fiind o izbândă sintetică de gândire contemporană.

Pr. Ioan Jeler, *Protopopiatul Ortodox Român Cluj și slujitorii lui: 1818-2023*, Cluj-Napoca, Editura Renașterea, 2023, 215 p.

În cursul anului 2023, cu binecuvântarea Înaltpreasfințitului Arhiepiscop și Mitropolit Andrei Andreicuț, la Editura Renașterea a apărut lucrarea PC Părinte Ioan Jeler, fost protopop al Clujului, azi pensionar, intitulată *Protopopiatul Ortodox Român Cluj și slujitorii lui: 1818-2023*.

Volumul la care facem referire și care a apărut în condiții grafice excelente se deschide printr-un cuvânt semnat de către Chiriarhul Clujului, din care reiese concret rolul acestei apariții editoriale în câmpul istoriografiei române și a istoriei bisericești transilvănene:

„Părintele protopop Ioan Jeler, autorul acestei cărți, a condus protopopiatul din Cluj timp de 30 de ani, începând de dinainte de Revoluție, și continuând și-n vremurile de libertate. De aceea considerăm că este în măsură să ne relateze multe lucruri legate de istoria acestui protopopiat. Citindu-le, așa cum sunt scrise în acest istoric, vom percepe multe aspecte ale vieții spirituale din Cluj și din zona centrală a Transilvaniei” (p. 6).

Pe de altă parte, autorul însuși, în *Cuvântul înainte* (pp. 7-8), mărturisește faptul că această lucrare a scris-o dintr-o „obligație morală”, atât pentru a reda amănunte legate de istoria Protopopiatului Cluj, cât și pentru a depune mărturie despre evenimentele care s-au petrecut în Cluj-Napoca în decembrie 1989, dar și după, la care a fost martor, în calitate de protopop (între 1 mai 1985 – 9 martie 1998 – la Protopopiatul Ortodox Român Cluj și între 9 martie 1998 – 1 mai 2015 – la Protopopiatul Ortodox Român Cluj I), vreme de 3 decenii, fiind cel mai longeviv protopop după Tului Roșescu (1888-1924 – 36 de ani).

În acest demers științific, cititorul va putea constata că autorul nu s-a rezumat doar la cele menționate mai sus, dimpotrivă, chiar dacă se află la o vârstă venerabilă (84 de ani), a alcătuit și un scurt istoric al Protopopiatului Cluj, care constituie prima secțiune din această lucrare, începând cu cele mai vechi mărturii referitoare la existența acestei instituții ecleziastice, respectiv anul 1727, și venind la zi cu istoria ei, ceea ce este un lucru extraordinar: „Dacă la 1727 era în Cluj un protopop, fără îndoială că trebuia să aibă și biserică, și credincioși, și jurisdicție protopopească” (p. 9).

De reținut este faptul că, „obârșia Protopopiatului Ortodox al Clujului trebuie pusă în strânsă legătură cu biserica «Sfânta Treime» din Cluj și cu cele două case parohiale din fața ei”, aceasta fiind „cea mai veche biserică românească cunoscută” construită de români în orașul de pe Someș (p. 10). De asemenea, „primii preoți ai acestei biserici au fost și primii protopopi ai Clujului” (p. 11), mărturisește autorul.

Deci, în centrul acestei secțiuni stă biserica „Sfânta Treime” din Cluj, numită și „Biserica din Deal”, locul unde își are începuturile Protopopiatul Ortodox Român din Cluj, dar și preoții protopopi care o aveau în administrare, în calitate de parohi.

Jurisdicția acestui protopopiat și parohiile arondate lui în decursul anilor sunt foarte bine evidențiate de autor, pe baza unei bibliografii pertinente și în lumina documentelor care s-au păstrat până azi. În prima fază, autorul explorează perioada anilor 1727-1948, în faza a doua perioada 1948-1989, iar în faza a treia perioada anilor 1990-2023.

În mod cu totul special, în această lucrare, părintele protopop Ioan Jeler ne oferă informații prețioase și inedite din viața Protopopiatului Cluj care, în ciuda vitregiilor vremii, a funcționat și în perioada regimului comunist și funcționează și în prezent sub titulatura de Protopopiatul Cluj I și Cluj II, fiind cele mai importante protopopiate din cadrul Eparhiei Vadului, Feleacului și Clujului.

„Arhiepiscopul Bartolomeu, având în vedere numărul tot mai mare de credincioși ortodocși stabiliți în municipiul Cluj-Napoca după decembrie 1989, ținând seama de faptul că numărul parohiilor ortodoxe, ca și numărul bisericilor noi ce se construiesc în acest oraș este într-o

continuă creștere, cât și pe baza altor considerente, prin Decizia Nr. 469 / 09.03.1998, a înființat Protopopiatul Ortodox Român Cluj II; a împărțit Protopopiatul Ortodox Român Cluj în două protopopiate: Protopopiatul Ortodox Român Cluj I cu parohiile din jurul Clujului, și Protopopiatul Ortodox Român Cluj II cu parohiile din Municipiul Cluj-Napoca” (p. 37).

De asemenea, activitatea misionar-pastorală, culturală, filantropică și administrativă a ierarhilor, protopopilor și preoților este frumos evocată, autorul reușind să inducă cititorului sentimentul nobil al recunoștinței, al memoriei sacre și al respectului față de cei care au împlinit lucrarea lui Dumnezeu și s-au jertfit pentru noi, au apărat Biserica cu prețul vieții lor și i-au ocrotit pe credincioși.

Efortul depus, stilul narativ și obiectivitatea informațiilor cuprinse în această secțiune sunt un adevărat elogi pe care autorul îl aduce vrednicilor arhieriei ai Clujului, cu care a colaborat excelent, în calitate de protopop, vreme de 30 de ani: Arhiepiscopul Teofil Herineanu (1957-1992), Arhiepiscopul și Mitropolitul Bartolomeu Anania (1993-2011) și actualul chiriarh al Clujului, Înaltpreasfințitul Arhiepiscop și Mitropolit Andrei Andreicuț (din 2011), trei personalități care l-au apreciat și i-au acordat încrederea deplină întotdeauna.

Secțiunea a doua a lucrării este consacrată biografiilor slujitorilor Protopopiatului Ortodox Român Cluj, care au condus această instituție în calitate de protopopi titulari sau protopopi interimari, după cum urmează: protopopul *Ilie Fulea* (1818 – 6 decembrie 1828); protopopul *Grigore Gal* (17 noiembrie 1830 – 1 iunie 1851); protopopul interimar *Procopie Prodan*, administratorul Protopopiatului Clujului de Jos (1850-1851); protopopul interimar *Gavril Moldovan*, administratorul Protopopiatului Clujul de Sus (1851 – 13 septembrie 1867); protopopul *Vasile Roșescu*, administrator protopopesec (1856-1864), protopop titular al Clujului de Jos (1864-1867), protopop titular al Clujului de Jos și administrator al Clujului de Sus (1867), protopop titular al Clujului, cu sediul la Cluj (1867 – 26 noiembrie 1888); protopopul *Tului Roșescu* (1888 – 5 iulie 1924); protopopul *Nicolae Vasiliu* (1 iulie 1925 – 1940); protopopul interimar *Ioan Costea* (1940-1946); protopopul dr. *Florea Mureșanu* (1 martie 1946 – mai 1949); protopopul *Simion Curea* (7 iulie 1949 – 15 august 1952); protopopul interimar *Ioan Buiu* (septembrie 1952 – februarie 1953); protopopul *Florian Geomolean* (1 mai 1953 – 1 octombrie 1959 și 1 februarie 1963 – 1 ianuarie 1964); protopopul *Sabin Truția* (1 octombrie 1959 – 31 mai 1962); protopopul *Victor Răcășan* (1 iulie 1964 – 1968); protopopul interimar *Ioan Cărpinean* (1 septembrie 1968 – 1 februarie 1969); protopopul *Mircea Giurgiu* (1 februarie 1969 – 31 martie 1971); protopopul *Traian Man* (1 aprilie 1971 – 31 decembrie 1984); protopopul interimar *Gheorghe Simu* (1 ianuarie 1985 – 30 aprilie 1985); protopopul *Ioan Jeler*, protopop al Protopopiatului Ortodox Român Cluj (1 mai 1985 – 9 martie 1998) și protopop al Protopopiatului Ortodox Român Cluj I (9 martie 1998 – 1 mai 2015); protopopul dr. *Liviu Dănuț Hognogi*, protopop al Protopopiatului Ortodox Român Cluj I (1 mai 2015 – prezent); protopopul *Titus Moldovan*, protopop al Protopopiatului Ortodox Român Cluj II (9 martie 1998 – 1 octombrie 2004); protopopul *Niculai Buda*, protopop al Protopopiatului Ortodox Român Cluj II (1 octombrie 2004 – 15 februarie 2009); protopopul *Gheorghe-Dragoș Braica*, protopop al Protopopiatului Ortodox Român Cluj II (15 februarie 2009 – 1 mai 2017); protopopul *Alexandru-Constantin Ciui*, protopop al Protopopiatului Ortodox Român Cluj II (1 mai 2017 – prezent), pp. 43-99.

În această secțiune se poate observa cum autorul a reușit să reliefeze pe scurt viața și activitatea fiecărui protopop în parte, adăugând, aproape la majoritatea biografiilor, și câte o fotografie reprezentativă, fie cu portretul protopopilor sau cu crucea de la mormântul lor, ceea ce dă o valoare științifică acestei lucrări. Nu de mai puțină importanță este menționarea la fiecare protopop a anilor de la naștere și până la trecerea la cele veșnice, îndeplinind astfel normele metodologice de întocmire a unei lucrări cu caracter istoriografic.

Chiar dacă autorul, din smerenie, nu insistă foarte mult asupra biografiei sale, oferindu-ne doar câteva date importante din viața sa, printre care și numirea în anul 1985 în funcția de protopop al Clujului, prin hotărârea Permanenței Consiliului Eparhial Cluj și prin recunoașterea venită din partea Departamentului Cultelor, consider că este de dato-

ria mea, în calitate de arhivar al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului, să aduc la cunoștința cititorilor motivul pentru care PC Pr. Ioan Jeler a fost propus de către Arhiepiscopul Teofil Herineanu, și mai apoi ales în demnitatea de protopop al Protopopiatului Ortodox Român Cluj. Redau doar câteva fraze din caracterizarea pe care Arhiepiscopul Teofil a făcut-o către d-nul Ion Cumpănașu, Președintele Departamentului Cultelor, în vederea aprobării numirii sale în funcția de protopop al Clujului:

„Dintre cei trei candidați [PC Jeler Ioan, PC Gotea Gheorghe și PC Dâmbu Ioan] *Permanența Consiliului Arhiepiscopesc s-a oprit, cu prioritate, asupra PC Pr. JELER IOAN, titularul parohiei Turda II, având în vedere experiența celor 21 de ani de preoție, cu bogate și frumoase realizări, sub toate aspectele, precum și a prestigiului câștigat în fața preoților în calitate de președinte al Consistoriului Eparhial.*

Prin promovarea P.C. Pr. JELER IOAN, licențiat a două facultăți, se intenționează numirea unui protopop cu pregătire deosebită, care să reprezinte cu cinste preoțimea ortodoxă în contextul celorlalte confesiuni din municipiul Cluj-Napoca.

În nădejdea că veți binevoi să aprobați hotărârea Permanenței Consiliului Arhiepiscopesc, ca dintre cei trei candidați să fie numit protopop al Protoieriei Cluj preotul JELER IOAN (...), *Vă rugăm, mult stimat domnule președinte, să binevoiți a primi expresia sincerelor noastre sentimente de recunoștință și considerație. Arhiepiscop, Teofil Herineanu*” (ARHIVA ARHIEPISCOPIEI CLUJULUI, Document Nr. 534/11 februarie 1985, în Dosar 6/1985, 3 file). Deci iată care au fost motivele reale pentru care a fost ales protopop PC Pr. Ioan Jeler, validat fiind atât de Permanența Consiliului Eparhial Cluj, cât și de Departamentul Cultelor, datorită experienței sale misionar-pastorale și a seriozității de care a dat dovadă.

În calitate de protopop al Clujului, în cei 30 de ani de activitate, a fost prețuit de ierarhii și preoții clujeni și a dovedit Arhiepiscopului Teofil, de nenumărate ori, că nu s-a înșelat în privința numirii sale. Investit în această demnitate, PC Protoiereu Ioan Jeler a luptat din toate puterile pentru a menține unitatea Bisericii Ortodoxe, atât în perioada regimului comunist, cât și după evenimentele din 1989, desfășurându-și activitatea cu multă competență și seriozitate. Preoții l-au iubit, ierarhii l-au prețuit, iar credincioșii clujeni l-au respectat și îl respectă deopotrivă.

A treia parte a lucrării o constituie *Anexele*, cu două secțiuni importante: *Imagini* și *Documente* (pp. 101-201), unde autorul ne pune la dispoziție fotografii cu preoții și protopopii în decursul timpului, cu sediile protopopești, cu bisericile din protopopiatul Cluj construite în timpul regimului comunist, dar și poze foarte rare cu cele cinci capele ortodoxe care au funcționat în municipiul Cluj-Napoca înainte de revoluția din 1989, precum și fotografii cu noile biserici construite în locul lor după revoluție. 23 de documente utilizate vin să argumenteze cât mai precis demersul științific al Părintelui Ioan, conferindu-i lucrării consistență academică și eleganță.

Secțiunea a patra a fost consacrată *Bibliografiei* finale. Se poate observa că în redactarea acestei lucrări autorul a utilizat în total 50 de *documente* din Arhiva personală, din Arhiva Protopopiatelor Cluj I și II și din Arhiva Arhiepiscopiei Clujului. De asemenea, a cercetat și consultat 39 de *lucrări de specialitate*, 2 *dicționare* și 33 de *studii și articole*, dovadă că cercetarea a fost una temeinică și că lucrarea a fost întocmită în lumina izvoarelor.

Nu putem decât să-l felicităm pe Părintele Protopop Ioan Jeler pentru tot efortul depus, încredințându-l că Dumnezeu va binecuvânta lucrul mâinilor sale și istoria îi va fi recunoscătoare pentru mărturiile depuse în legătură cu istoricul Protopopiatului Ortodox Român din Cluj-Napoca. Dacă în anul 2012, tot la Editura Renașterea și tot cu binecuvântarea Înaltpreasfințitului Arhiepiscop și Mitropolit Andrei, a fost publicată lucrarea Părintelui Protopop Gheorghe-Dragoș Braica, intitulată: *Oameni și altare ale credinței. Monografia Protopopiatului Cluj II – Municipiul Cluj-Napoca*, iată că și această lucrare a Părintelui Protopop Ioan Jeler vine să întregască istoria aceste instituții.

Pe această cale îl felicităm pe vrednicul Părinte Ioan Jeler și îl asigurăm că munca lui o primim ca pe o moștenire sfântă și, cu certitudine, din ea se vor inspira și vor afla adevărul episcopi, preoți, istorici, cercetători, elevi și studenți teologi și toți ce care vor dori să cunoască viața bisericească desfășurată în cadrul protopopiatului Cluj.

Pr. Dr. Vasile Rojneac

† **BENEDICT BISTRITĂEANUL**
EPISCOP-VICAR AL ARHIEPISCOPIEI
VADULUI, FELEACULUI ȘI CLUJULUI

Iulie 2023

1 iulie

Săvârșește Sfânta Liturghie în Parohia Năoiu din Protopopiatul Cluj I. Cu această ocazie săvârșește parastasul la șapte ani de la plecarea în eternitate a Părintelui Ioannis Klis, profesor și slujitor în Bruxelles, înmormântat în proximitatea bisericii. Este însoțit de PC Pr. Dan Hognogi, Protopopul de Cluj I.

2 iulie

În Duminica a IV-a după Rusalii și la prăznuirea Sfântului Voievod Ștefan cel Mare săvârșește Sfânta Liturghie pe altarul de vară din curtea Mănăstirii Vad, Protopopiatul Dej, cu ocazia hramului. Rostește predica intitulată: „Nevoia de rânduială”. Este însoțit de PC Pr. Ioan Buftea, Protopopul Dejului și de Domnul Academician Marius Porumb.

4 iulie

În sala „Europa Christiana”, a Palatului Patriarhal din București, participă la slujba de Te Deum, apoi, în Aula Magna „Teocist Patriarhal”, la ședința de lucru a Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, prezidată de Preafericitul Părinte Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române.

5 iulie

La Facultatea de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca, participă, în calitate de membru de comisie, la susținerea tezelor de licență și disertațiilor de master.

În continuare, este prezent la ședința de lucru a Școlii Doctorale „Isidor Todoran” a Facultății de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca.

6 iulie

La Facultatea de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca, asistă la prezentarea lucrării de doctorat cu titlul „Rolul cultural al femeii creștine în perioada dinastiei Paleolog” susținută de domnișoara doctorand Daniela Luminița Ivanovici. Rostește un cuvânt de apreciere.

Se întâlnește cu o delegație a Bisericii Evanghelice din Stuttgart, Germania, prezentă într-o vizită în eparhia Clujului.

7 iulie

Face o vizită în satul natal Sartăș, județul Alba.

8 iulie

În Paraclisul Sfântului Nicolae al Facultății de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca, oficiază Sfânta Taină a Botezului pentru prunca Eufimia Zangăr. Rostește un cuvânt ocazional.

9 iulie

În Duminica a V-a după Rusalii, săvârșește Sfânta Liturghie în Biserica Pogorârea Sfântului Duh din Alunișu, Protopopiatul Huedin și oficiază slujba de sfințire a noului iconostas al bisericii. Rostește predica intitulată: „Mai înainte de vreme”. Din încredințarea Înaltpreasfințitului Părinte Mitropolit Andrei, înaintează la rangul de sachelar pe Pr. Eusebiu Rus, parohul comunității. Oferă Ordinul Episcop Nicolae Ivan domnului Gheorghe Călătan și diplome de aleasă cinstire binefăcătorilor sfântului locaș. Este însoțit de PC Pr. Dan Lupușan, Protopopul Huedinului.

10 iulie

La Facultatea de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca, examinează în sesiunea de restanțe, studenții din anul III de la cursul de „Spiritualitate Ortodoxă (I)”.

Participă la ședința de lucru a Permanenței Consiliului Eparhial.

11 iulie

La capela Cimitirului Central din Cluj-Napoca, oficiază slujba înmormântării adormitei întru Domnul, Otilia Barbu, soția regretatului sculptor Mihai Barbu. Rostește un cuvânt de mângâiere.

În Biserica parohială din Mănăstireni, Protopopiatul Huedin, slujește înmormântarea pentru adormita întru Domnul, preoteasa Mărioara Lăpuștean. Rostește un cuvânt de mângâiere. Este însoțit de PC Pr. Dan Lupușan, Protopopul Huedinului.

În localitatea Mărișel vizitează tabăra de tineri din cadrul ATCOR Cluj-Napoca și le adresează un cuvânt de folos duhovnicesc.

Seara, în Paraclisul Mănăstirii Sfânta Elisabeta din Cluj-Napoca, slujește Vecernia cu Litie închinată sărbătorii iconei Maicii Domnului Prodromița și rostește un cuvânt de învățătură. Este însoțit de PCuv. Arhim. Serafim Baciu, vicar administrativ al Episcopiei Alexandriei și Teleormanului.

12 iulie

De sărbătoarea Sfântului Paisie Aghioritul, săvârșește Sfânta Liturghie la Mănăstirea Pantocrator din Protopopiatul Beclean, cu ocazia hramului. Rostește predica tematică intitulată: „Nevoia de osteneală”. Este însoțit de PCuv. Arhim. Serafim Baciu, vicar administrativ al Episcopiei Alexandriei și Teleormanului și de PC Pr. Cristian Dragoș, Protopopul Becleanului.

13 iulie

Slujește Sfânta Liturghie și predică în Biserica Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil din localitatea Scind Frăsinet, Protopopiatul Huedin, la invitația tinerelor familii ASCOR aflate în tabăra de vară în satul de vacanță Ic Ponor-Padiș din Munții Apuseni.

Vizitează tabăra de tineri din cadrul Asociației „Oastea Domnului”, Cluj-Napoca, aflați la Moara de Pădure și le adresează un cuvânt duhovnicesc.

Participă, alături de Înaltpreasfințitul Părinte Mitropolit Andrei, la banchetul de absolvire al studenților și masteranzilor de la Facultatea de Teologie Ortodoxă Cluj-Napoca, promoția 2023.

Preasfințitul Părinte Benedict Bistrițeanul PS Benedict în tabăra de familii de la Ic Ponor-Padiș din Munții Apuseni, 13 iulie 2023

14 iulie

Program de audiențe la birou.

15 iulie

Slujește Sfânta Liturghie și binecuvintează lucrările efectuate la Biserica Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil din Filia Păglișa, Parohia Cubleşu Someșan, Protopopiatul Gherla. Din încredințarea Înaltpreasfințitului Părinte Mitropolit Andrei, înaintează la rangul de iconom pe Pr. Traian Zaharie Todoran, parohul comunității. Oferă Ordinul „Mihai Vodă” pentru clerici, preotului pensionar Ioan Vaida; Ordinul „Mihai Vodă” domnului Emil Cioban, Primarul Comunei Dăbâca; Ordinul „Sfinții Martiri Năsăudeni” Epitropului Mihai Horvat; Ordinul „Sfântul Ierarh Pahomie de la Gledin” Doamnei Preotese Ana Vaida, care de 50 de ani cântă în strana bisericii și „Gramata Mitropolitană însoțită de Sfânta Scriptură” Domnului Radu Cordoș. Diplome de aleasă cinstire acordă și altor binefăcători ai sfântului locaș. Este însoțit de PC Pr. Paul Isip, Protopopul de Gherla.

16 iulie

În Duminica a VI-a după Rusalii, săvârșește Sfânta Liturghie în mijlocul comunității Parohiei Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil din Dezmir, Protopopiatul Cluj I, cu prilejul sfințirii altarului de vară, al monumentului eroilor, precum și al binecuvântării lucrărilor efectuate la casa parohială. Rostește predica intitulată: „Numai Dumnezeu iartă păcatele”. Din încredințarea Înaltpreasfințitului Părinte Mitropolit Andrei, înaintează la rangul de iconom stavrofor pe Pr. Avram Șimișdean, parohul comunității. Oferă Ordinul „Episcop Nicolae Ivan” prim-epitropului parohiei, Marius Stan, și Or-

dinul „Mihai Vodă” pentru mireni domnului Romeo Rus. Totodată acordă diplome de aleasă cinstire binefăcătorilor sfântului locaș. Este însoțit de PC Pr. Dan Hognogi, Protopopul de Cluj I.

17 iulie

Participă la ședința de lucru a Permanenței Consiliului Eparhial. Seara, oficiază slujba de Sfeștanie la oficiul „Athos” din Cluj. Rostește un cuvânt ocazional.

18 iulie

La centrul eparhial din Caransebeș, se întâlnește cu Preasfințitul Părinte Lucian, Episcopul Caransebeșului.

19 iulie

În Parcul Tricolorului din Reșița, conferențiază la „Întâlnirea tinerilor din Banatul de Munte”. Asistă Preasfințitul Părinte Lucian, Episcopul Caransebeșului.

20 iulie

Săvârșește Sfânta Liturghie la Mănăstirea Sfântul Ilie din Nușeni, Protopopiatul Beclean, cu ocazia hramului. Rostește cuvântul de învățătură intitulat: „Omul lui Dumnezeu și omul poporului”.

Face o vizită pastorală la biserica și capela mortuară nou construite din Parohia Nușeni.

În localitatea clujeană Săliștea Veche, vizitează tabăra de tineri din cadrul Asociației Agape, unde le adresează un cuvânt intitulat „Proorocul Samuel, partenerul lui Dumnezeu”, iar în continuare răspunde la întrebări.

21 iulie

Program de audiențe la birou.

22 iulie

Slujește Sfânta Liturghie alături de Înaltpreasfințitul Părinte Calinic, Arhiepiscopul Argeșului și Muscelului, în Biserica Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil din Parohia Tioțiu, Protopopiatul Gherla, prima parohie în care a păstorit Înaltpreasfinția Sa, ca preot celib. Rostește la final un scurt cuvânt concludiv și de mulțumire adresat Înaltpreasfinției Sale. Din încredințarea Înaltpreasfințitului Părinte Mitropolit Andrei, înaintează la rangul de iconom pe Pr. Octavian Vancea, parohul comunității. Este însoțit de PC Pr. Paul Isip, Protopopul de Gherla.

23 iulie

În Duminica a VII-a după Rusalii, săvârșește Sfânta Liturghie pe altarul special amenajat în curtea

Bisericii Sfântul Ilie din localitatea Rîșca Pleș, Protopopiatul Huedin. Oficiază slujba de binecuvântare a altarului de vară și a iconostasului din sfântul locaș. Rostește predica intitulată: „Despre participarea la suferința celui alt”. Din încredințarea Înaltpreasfințitului Părinte Mitropolit Andrei, înaintează la rangul de iconom pe Pr. Eugen Cristian Mărcuș, parohul comunității. Oferă Ordinul Mihai-Vodă pentru clerici preotului pensionar Mircea Ionel Mărcuș și Ordinul Sfinții Martiri Năsăudeni Domnului Alin Abrudan, primarul Comunei Rîșca. Totodată, acordă diplome de aleasă cinstire ostenitorilor sfântului locaș.

30 iulie

În Duminica a VIII-a după Rusalii slujește Sfânta Liturghie în Parohia Huta din Protopopiatul Dej, alături de Înaltpreasfințitul Părinte Serafim, Mitropolitul Ortodox Român al Germaniei, Europei Centrale și de Nord, Preasfințitul Părinte Nicodim, Episcopul Severinului și Strehaiei, Preasfințitul Părinte Andrei, Episcopul Covasnei și Harghitei, Preasfințitul Părinte Nestor, Episcopul Devei și Hunedoarei și Preasfințitul Părinte Gherontie Hunedoreanul, Arhiepiscopul Devei și Hunedoarei. Sărbătoarea este prilejuită de întâlnirea fiilor satului acestei localități, sat natal al vrednicului de pomenire, Episcopul Gurie, întâiul Arhipăstor al Episcopiei Devei și Hunedoarei, și al Preasfințitului Părinte Gherontie Hunedoreanul, Arhiepiscopul Devei și Hunedoarei.

31 iulie

Participă la ședința de lucru a Consiliului Facultății de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca.

A consemnat **Arhid. Sergiu Iustin Pop**, *secretar de cabinet*

† ANDREI MITROPOLITUL CLUJULUI, MARAMUREȘULUI ȘI SĂLAJULUI

În fiecare **luni**, între orele 8.00 și 10.00, conduce ședința Consiliului Permanenței Eparhiale.

În fiecare **miercuri**, între orele 20.30 și 21.00, realizează emisiunea „Cuvântul Ierarhului – spiritualitate creștină pe unde hertziane”, pentru postul de radio „Renașterea”.

În fiecare **miercuri și vineri**, între orele 10.00 și 15.00, acordă audiențe clerului și credincioșilor.

Iulie 2023

1 iulie

În biserica din Șomcutu Mic, protopopiatul Dej, oficiază Taina Sfântului Botez pentru prunca Miriam, fiica părintelui paroh Laurian Cosmin Rus. Rostește un cuvânt de învățătură.

În Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca, asistă la Vecernie, slujește la Litie și rostește un cuvânt de învățătură.

2 iulie

Oficiază slujba de resfințire a bisericii din localitatea Pădureni, protopopiatul Cluj I. Rostește un cuvânt de felicitare.

Pe o scenă special amenajată, în curtea bisericii din Pădureni, slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Hirotesește întru iconom stavrofor pe părintele paroh Ioan Marius Gherghel. Acordă distincția „Crucea Transilvană”, domnului Ionuț Ioan. Conferă Ordinul „Sfântul Ierarh Pahomie de la Gledin” doamnei Lucia Magdalena Suci, primarul comunei Chinteni și domnului Vasile Salanță. Conferă familiei Petrică și Monica Roba și domnului Gabriel Ștefan Solomon, Ordinul „Sfinții Martiri și Mărturisitori Năsăudeni”. Domnului viceprimar al comunei Chinteni, Florin Pop, și domnului Dan Mureșan le conferă Ordinul „Mihai Vodă”, iar Ordinul „Episcop Nicolae Ivan” îl conferă domnului Nicu Dorin Todea. Este însoțit de domnul Darius Echim, corespondentul TV Trinitas în Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului.

În Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca, slujește Vecernia, Paraclisul Maicii Domnului și rostește o cateheză.

3 iulie

La Facultatea de Teologie, în debutul probei scrise la Examenul de Licență, îi binecuvintează pe candidați. Rostește un cuvânt duhovnicesc.

În Sala Sinodală din Reședința Patriarhală din București, sub proția Preafericitului Părinte Daniel, participă la ședința extraordinară a Sinodului Permanent al Bisericii Ortodoxe Române.

4 iulie

În Sala „Europa Christiana” din Palatul Patriarhal din București, în deschiderea ședinței de lucru a Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, asistă la slujba de Te-Deum, iar în Sala „Teoctist Patriarhul”, sub conducerea Preafericitului Părinte Patriarh Daniel, participă la ședința de lucru a Sfântului Sinod.

5 iulie

Face o vizită pe șantierul Centrului misionar-social „Sfântul Apostol Andrei” de pe Calea Turzii din Cluj-Napoca. Este însoțit de domnul Sorin Augustin Călea, consilierul economic al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

În Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca, asistă la Vecernie, slujește Acatistul Mântuitorului Hristos și rostește un cuvânt de învățătură.

6 iulie

În capela Facultății de Teologie, asistă la momentul solemn al depunerii Jurământului de credință față de Biserică și Țară, de către licențiații instituției de învățământ. Rostește rugăciunea de sacralizare a jurământului și un cuvânt duhovnicesc.

În Aula „Vasile Petrașcu” din incinta Facultății de Teologie, pentru câteva minute asistă la momentul festiv al susținerii publice a Tezei de Doctorat „Rolul cultural al femeii în perioada Dinastiei Paleolog”, prezentată de drd. Daniela-Luminița Ivanovici, la specializarea Istoria Bisericii Universale (coordonator: Pr. Ioan Vasile Leb).

În sala mare a Muzeului Mitropoliei de la demisolul Catedralei din Cluj-Napoca, participă la momentul festiv al lansării volumului „Mitropolitul Andrei Șaguna. O biografie culturală”, al cercetătorului Mircea-Gheorghe Abrudan. Rostește un cuvânt duhovnicesc.

7 iulie

În sala de ședințe a Centrului Eparhial, prezidează comisia de examinare a candidaților participanți la concursul pentru ocuparea posturilor de preot la parohiile Unirea II (protopopiatul Bistrița), Cășeu (protopopiatul Dej) și preot slujitor la parohia Gherla III.

8 iulie

În biserica din Miceștii de Câmpie, protopopiatul Beclean, asistă la Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Hirotesește întru iconom pe părintele paroh Cosmin-Ionuț Drăgan. Conferă domnului primar Ioan Becan, Ordinul „Sfinții Martiri și Mărturisitori Năsăudeni”, iar Ordinul „Mihai Vodă” îl conferă domnului Paul Doboacă.

Oficiază slujba de Sfințire a apei și cea de binecuvântare a noii Capele Mortuare din Miceștii de Câmpie, protopopiatul Beclean. Rostește un cuvânt duhovnicesc.

În Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca, asistă la Vecernie, slujește la Litie și rostește un cuvânt de învățătură.

IPS Părinte Arhiepiscop și Mitropolit Andrei, înconjurat de preoți, oficialități și credincioși, cu prilejul resfințirii bisericii din localitatea Pădureni, Protopopiatul Cluj I, județul Cluj, 2 iulie, 2023.

9 iulie

Oficiază slujba de resfințire a bisericii din Jucu de Mijloc, protopopiatul Cluj I. Rostește un cuvânt de felicitare.

În biserica din Jucu de Mijloc, slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Hirotesește întru iconom stavrofor pe părintele paroh Cristian-Marius Foțșanu. Conferă Ordinul „Episcop Nicolae Ivan” pentru clerici fostului paroh, Pr. Alexandru Baltă. Conferă Ordinul „Episcop Nicolae Ivan” pentru mireni, domnului Valentin-Dorel Pojar, primarul comunei Jucu și domnului episcop Ioan Baciu. Domnului viceprimar Mihai Cocoși îi conferă Ordinul „Mihai Vodă”, iar Ordinul „Sfinții Martiri și Mărturisitori Năsăudeni” îl conferă domnilor Vasile Munteanu și Eugen Cadar. Conferă domnului Lucian Prodan și doamnei Aurelia Cămpan, Ordinul „Sfântul Ierarh Pahomie de la Gledin”. Acordă „Gramata Mitropolitană însoțită de Sfânta Scriptură, cartea de căpătâi a creștinului” doamnei Adina Gabriela Pojar și domnului Vasile Roman. Este însoțit de domnul Darius Echim, corespondentul TV Trinitas în Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului.

În Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca, slujește Vecernia, Paraclisul Maicii Domnului și rostește o cateheză. Hirotesește întru duhovnic pe PC Pr. Vasile Rojneag, slujitor la Paraclisul Seminarului Teologic.

10 iulie

La ceas de seară, la Pensiunea „Laura” din Petreștii de Jos, protopopiatul Turda (paroh: Pr. Ovidiu Teuțișan), prezidează întâlnirea festivă cu angajații și colaboratorii postului de radio „Renașterea”. Rostește un cuvânt duhovnicesc. Este însoțit de PCuv. Arhim. Teofil Tia, decanul Facultății de Teologie din Cluj-Napoca.

11 iulie

În capela Facultății de Teologie din Cluj-Napoca (slujitor: Ierom. Grigorie Foltș), oficiază Taina Sfântului Botez pentru pruncul Nicodim Simion, fiul părintelui Dragoș Ionuț Socaciu, de la Paraclisul Spitalului de Ergoterapie din Cluj-Napoca. Rostește un cuvânt de învățătură.

În Piața Unirii din Cluj-Napoca, asistă la cea de-a III-a ediție a Festivalului Folcloric „Tinerețe”, organizat de cunoscuta cântăreață Oana Bozga-Pintea. Rostește un cuvânt duhovnicesc. Este însoțit de domnul Eugen Adrian Truța, secretarul eparhial al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

12 Iulie (Cinstirea Icoanei Maicii Domnului „Prodromița”)

Oficiază slujba de resfințire a Bisericii „Adormirea Maicii Domnului” a parohiei Dej II. Rostește un cuvânt de felicitare. Slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Hirotesește întru iconom stavrofor pe părintele paroh Alexandru Cătălin Feier. Conferă părintelui slujitor, Pr. Emil Sabadiș, Ordinul „Episcop Nicolae Ivan” pentru clerici. Acordă distincția „Crucea Transilvană” doamnei Teodora Haitonic.

13 Iulie (Soborul Sfântului Arhanghel Gavriil)

Pe altarul de vară al mănăstirii de la Legii, protopopiatul Gherla, oficiază slujba de hirotese și instalare în demnitatea de stareț a ieromonahului Nectarie Turi.

Cu prilejul hramului de vară al Mănăstirii „Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil” de la Legii, slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Hirotesește întru protosinghel pe părintele stareț Nectarie Turi. La finalul slujbei, oficiază slujba Parastasului în memoria donatorului terenului pentru lavra monahală.

Săvârșește slujba Punerii Pietrei de Temelie pentru noua biserică a mănăstirii de la Legii. Rostește un cuvânt duhovnicesc.

În sala de festivități a Restaurantului „Vila Rao” din cartierul clujean Mărăști, participă la banchetul organizat de absolvenții promoției 2023 de la Facultatea de Teologie. Rostește un cuvânt de binecuvântare. Este însoțit de părintele decan, Arhim. Teofil Tia.

14 iulie

La ceas de seară, în Biserica „Buna Vestire” din cartierul clujean Iris (parohi: Pr. Ambrozie Boca și Pr. Andrei-Mihai Mureșan), cu prilejul încheierii celei de-a VIII-a ediții a Școlii de Vară „Copilărie binecuvântată”, slujește Paraclisul Maicii Domnului și rostește un cuvânt de învățătură. Îi binecuvintează pe toți copiii, profesorii și voluntarii implicați în acest proiect.

15 iulie

Oficiază slujba de Sfințire a Apei și cea de binecuvântare a noii Capele Mortuare din localitatea Visuia, protopopiatul Beclean. Hirotesește întru iconom pe părintele paroh Călin Pop. Conferă domnului Ioan Becan, primarul comunei Miceștii de Câmpie, Ordinul „Sfântul Ierarh Pahomie de la Gledin”.

În biserica Mănăstirii „Sfânta Cuvioasă Elisabeta” din cartierul clujean Becaș, oficiază Taina Sfântului Botez pentru prunca Ania Maria, fiica părintelui Raul Astaluș de la Biserica „Punerea în raclă a Brâului Maicii Domnului” din parohia Sub Coastă, protopopiatul Cluj I. Rostește un cuvânt de învățătură.

În Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca, asistă la Vecernie, slujește la Litie și rostește un cuvânt de învățătură.

16 iulie

În Catedrala Mitropolitană, slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Hirotonește, întru diacon, pe tânărul Iulian Ioan Floriștean. Hirotessește întru iconom stavrofor pe părintele Ovidiu Gavrea de la Paraclisul Spitalului de Urgență pentru copii din Cluj-Napoca. Îi premiază pe cei doi elevi, din județele Arhiepiscopiei Clujului, care au obținut media 10 la examenul de Bacalaureat, sesiunea 2023: Codrin Berinde, absolvent al Colegiului Național „Emil Racoviță” din Cluj-Napoca și Dora Părăuan de la Colegiul Național „Andrei Mureșeanu” din Bistrița. Rostește un cuvânt de felicitare.

În Catedrala Mitropolitană, la ceas de seară, slujește Vecernia, Paraclisul Maicii Domnului și rostește o cateheză.

17 iulie

În biserica din Florești, protopopiatul Năsăud, oficiază Taina Sfântului Botez pentru prunca Maria Anastasia, fiica părintelui paroh Nicolae Mănarcă. Rostește un cuvânt de învățătură.

În sala de festivități a Complexului cultural-bisericesc din localitatea Cornești, protopopiatul Huedin (paroh: Pr. Dănuț Pinte), participă la întâlnirea festivă a Promoției 1983 de la Institutul Teologic de Grad Universitar din Sibiu, la împlinirea a 40 de ani de la absolvire. Rostește un cuvânt duhovnicesc.

Face o vizită la Clinica Psihiatrie I din Cluj-Napoca (preot de slujire caritativă: Pr. Călin Felecan).

18 iulie

La Facultatea de Teologie din Cluj-Napoca, prezidează comisia de examinare a candidaților participanți la concursul de admitere. Rostește un cuvânt de binecuvântare.

19 iulie

În Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca, asistă la Vecernie, slujește la Litie și rostește un cuvânt de învățătură.

20 Iulie (Sfântul Prooroc Ilie Tesviteanul)

Pe altarul de vară al mănăstirii de la Băișoara, protopopiatul Turda, săvârșește slujba rasoforiei pentru diaconul Iulian-Ioan Floriștean, devenit rasoforul Iosif.

Cu prilejul hramului, pe altarul de vară al Mănăstirii Băișoara, slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Hirotonește întru preot, pe seama Paraclisului Facultății de Teologie, pe diaconul Iosif Floriștean. Ca urmare a hotărârii Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, îl hirotonește Arhimandrit pe părintele stareț, protosinghelul Iacob Rus.

21 iulie

Îl primește la reședință pe Înaltpreasfințitul Părinte Calinic, Arhiepiscopul Argeșului și Muscelului.

La casa părintească din Oarța de Sus, județul Maramureș, îl primește pe Preasfințitul Părinte Macarie, Episcopul Ortodox Român al Europei de Nord.

22 Iulie (Sfânta Maria Magdalena)

Cu prilejul hramului, pe altarul de vară al mănăstirii de la Oarța de Sus, județul Maramureș, împreună cu PS Părinte Macarie al Europei de Nord și cu PS Părinte Timotei Sătmăreanul, Arhieru vicar al Episcopiei Ortodoxe Române a Maramureșului și Sătmăruului, slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Cu binecuvântarea Preasfințitului Părinte Iustin al Maramureșului și Sătmăruului, îl hirotonește și instalează în demnitatea de stareț pe ieromonahul Efrem Gogea. Conferă Ordinul „Sfinții Martiri și Mărturisitori Năsăudeni” domnului Ilie Chiș, secretarul primăriei Oarța de Jos.

La Centrul Eparhial din Cluj-Napoca, îl primește pe Înaltpreasfințitul Părinte Iosif, Mitropolitul Ortodox Român al Europei Occidentale și Meridionale.

Face o vizită la Mănăstirea „Nașterea Maicii Domnului” de la Piatra Fântânele, protopopiatul Bistrița.

23 iulie

Împreună cu ÎPS Părinte Teodosie, Arhiepiscopul Tomisului, cu PS Părinte Veniamin, Episcopul Basarabiei de Sud și cu PS Părinte Damaschin Dorneanul, Episcop vicar al Arhiepiscopiei Sucevei și Rădăuților, oficiază slujba de sfințire a Bisericii „Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil” din Poiana Ștampei, județul Suceava. Rostește un cuvânt de felicitare.

Pe o scenă special amenajată în curtea bisericii din Poiana Ștampei, în sobor de arhieru, slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură.

Cu prilejul premierii de către primărie a cuplurilor din Poiana Ștampei care au împlinit sau vor împlini, în acest an, 25 sau 50 ani de căsnicie, rostește o rugăciune de binecuvântare și un cuvânt duhovnicesc.

În Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca, slujește Vecernia, Paraclisul Maicii Domnului și rostește o cateheză.

24 iulie

În Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca, oficiază slujba Parastasului la împlinirea a șase ani de la mutarea în eternitate a robului lui Dumnezeu, academicianul Horia Colan. Rostește un cuvânt evocator.

IPS Părinte Arhiepiscop și Mitropolit Andrei, în mijlocul credincioșilor din parohia Jucu de Mijloc, Protopopiatul Cluj I, județul Cluj, în timpul ofierii Dumnezeieștii Liturghii prilejuite de resfințirea bisericii parohiale, 9 iulie, 2023.

În localitatea Breaza, protopopiatul Beclean (paroh: Pr. Daniel-Iulian Țermure), oficiază o slujbă funebră la căpătâiul adormitului întru Domnul, Victor Motogna, tatăl Arhimandritului Macarie, exarhul mănăstirilor din Episcopia Ortodoxă a Maramureșului și Sătmăruului și al Arhidiaconului Nifon de la Catedrala Episcopală din Baia-Mare. Rostește un cuvânt de mângâiere.

25 iulie

La Chilia „Sfinții Athoniți Siluan și Sofronie” de la Lăzești, județul Alba, îl întâlnește pe Ieromonahul Rafail Noica.

26 iulie

În sala mare a Casei de Cultură a Studenților din Cluj-Napoca, asistă la Spectacolul Folcloric Caritabil „Alături de Sasha Rotaru”, având printre organizatori și Parohia Ortodoxă „Cetatea Fetei” din Florești, protopopiatul Cluj I (parohi: Pr. Marcel Agrișan și Pr. Decebal Gorea). Rostește un cuvânt duhovnicesc. Este însoțit de domnul Eugen Adrian Truța, secretarul eparhial al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

27 Iulie (Sfântul Mare Mucenic și Tămăduitor Panteimon)

Cu prilejul hramului, pe altarul de vară al mănăstirii de la Dâncu, protopopiatul Huedin, slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Este însoțit de domnul Darius Echim, corespondentul TV Trinitas în Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului.

28 iulie

Participă la momentul festiv al inaugurării noului sediu al Filialei „Mihai Viteazul” – Cluj-Napoca a Asociației Cadrelor Militare în Rezervă și Retragere. Oficiază slujba de Sfințire a apei și cea de binecuvântare a sediului și rostește un cuvânt duhovnicesc.

În sala de festivități a Grand Hotel Napoca din Cluj-Napoca, participă la Conferința Regională a Partidei Romilor „Pro Europa”. Rostește o rugăciune de binecuvântare și un cuvânt duhovnicesc. Este însoțit de domnul Liciniu Câmpean, consilierul misionar-social al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

În Catedrala Mitropolitană, slujește Vecernia, Acatistul Bunei Vestiri și rostește o cateheză.

29 iulie

Săvârșește slujba de binecuvântare a lucrărilor realizate la biserica din Lăpușești, filie a parohiei Dealul Mare, protopopiatul Huedin. Rostește un cuvânt de felicitare.

Pe o scenă special amenajată în fața bisericii din Lăpușești, slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Hirotessește întru iconom stavrofor pe părintele paroh Bogdan Ionuț Cociș.

Face o vizită în biserica din parohia Dealul Mare.

În biserica din Bedeciu, protopopiatul Huedin (paroh: Pr. Stelian Nicolae Neag), oficiază slujba Parastasului la împlinirea unui an de la mutarea la Domnul a profesoarei și scriitoarei Olivia-Ioana Coștaș. Rostește un cuvânt de mângâiere. Asistă și la momentul lansării volumului „Apollinaire, ou la flânerie esthétique”, ediție îngrijită, în memoria scriitoarei, de către conf. univ. dr. Simona Jișa.

În Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca, asistă la Vecernie, slujește la Litie și rostește un cuvânt de învățătură.

30 iulie

Săvârșește slujba de sfințire a noii picturi și a iconostasului bisericii din filia Monariu, a parohiei Simionești, protopopiatul Bistrița. Rostește un cuvânt de felicitare.

Pe o scenă special amenajată în curtea bisericii din Monariu,

slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Hirotessește întru iconom stavrofor pe părintele paroh Paul Adrian Marian. Conferă domnului Florin Sandu Simionca, primarul comunei Budacu de Jos, Ordinul „Mihai Vodă”. Domnului Radu Constantin îi conferă Ordinul „Episcop Nicolae Ivan”, iar doamnei preotese Andrea Maria Marian îi conferă Ordinul „Sfântul Ierarh Pahomie de la Gledin”.

În Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca, slujește Vecernia, Paraclisul Maicii Domnului și rostește o cateheză. Hirotessește întru duhovnic pe părintele Iosif Floriștean, slujitor la Paraclisul Facultății de Teologie din Cluj-Napoca.

31 iulie

În sala de ședințe a Centrului Eparhial, prezidează comisia de examinare a candidaților participanți la concursul pentru ocuparea posturilor de preot la parohiile Ciceu Hășmaș, Miceștii de Câmpie (protopopiatul Beclean) și Bunești (protopopiatul Gherla).

În Biserica „Sfânta Treime” din Dej (parohi: Pr. Nicolae Muntean și Pr. Adrian Ioan Bolog), oficiază slujba înmormântării adormitului întru Domnul, preot Iacob Șamșudean, fost paroh în localitatea Vâlcelele, protopopiatul Dej. Rostește un cuvânt de mângâiere.

A consemnat Arhid. Claudiu Ioan Grama

In Memoriam Karl Christian Vasilij Felmy († 8 iulie 2023)

„Și iată-mă ortodox. Nici nu mai știu de când”
(Karl Christian Felmy, 2010)

CȘ III Dr. Mircea-Gheorghe Abrudan

An seara zilei duminicii din 9 iulie 2023 am aflat cu tristețe că diaconul Vasilij Karl Christian Felmy, unul dintre cei mai cunoscuți și respectați teologi ortodocși contemporani, s-a mutat la Domnul. Născut la 13 februarie 1938 în familia unui pastor luteran din Leignitz, Silezia – astăzi în Polonia –, a studiat teologie evanghelică la Universitățile din Münster și Heidelberg. În 1969 și-a susținut teza de doctorat intitulată „Predica în Rusia Ortodoxă. Cercetări cu privire la conținutul și specificul predicii ruse în a doua jumătate a secolului al XIX-lea”, urmând o strălucită carieră academică la Facultățile de Teologie Evanghelică din Münster și Erlangen-Nürnberg, de unde s-a pensionat în martie 2003. În paralel cu activitatea universitară a ocupat mai multe funcții de reprezentare în Biserica Evanghelică din Germania, profilându-se ca unul dintre cei mai buni specialiști germani contemporani pe istoria și teologia Bisericii Ortodoxe în general și a Bisericii Ruse, în particular. În Duminica Ortodoxiei din anul 2007 s-a convertit la Ortodoxie intrând în jurisdicția Bisericii Ruse și a fost hirotonit diacon cu numele Vasilij la Sărbătoarea Înălțării Sfintei Cruci din anul 2008. Într-un interviu acordat teologului român Paul Siladi în anul 2010, profesorul Felmy declara că încă din adolescență a fost pasionat de arta și muzica liturgică răsăriteană, în mod deosebit de icoana de tradiție bizantină, această pasiune constituind imboldul de apropiere față de Ortodoxie, care în acel moment era „credința imigranților, a celor care veneau dintr-o altă țară”. Zeci de ani a studiat teologia Bisericii Ortodoxe și a participat la slujbele ortodoxe învățând limba rusă și limba slavonă, aceasta fiind motivația, împărtășită lui Paul Siladi, pentru care a ales să intre în jurisdicția Bisericii Ruse din Exil sau din afara granițelor Rusiei, reunificată cu Patriarhia Moscovei în 2007¹.

Într-o conferință susținută în parohia ortodoxă germanofonă „Sfântul Isidor” din Berlin în 9 decembrie 2012, părintele Vasilij își nuanța mărturisirea cu privire la opțiunea pentru jurisdicția rusă, precizând că drumul spre convertire a trecut și prin mănăstirea benedictină din Altaich, Bavaria, unde se slujea în limba germană și unde a fost adeseori mai ales pentru că și soția sa putea înțelege astfel slujbele. În cele din urmă, rușii s-au declarat dispuși să-l primească cu brațele deschise, ceea ce alți ortodocși n-au făcut-o pentru nu-i ofensa pe luteranii germani, profesorul Felmy bucurându-se de o mare notorietate în Biserica Evanghelică din Germania. Dincolo de acest aspect exterior sau canonic consumat în anul 2007, mărturia profesorului Felmy cu privire la convertirea sa ne arată pe de o parte seriozitatea angajamentului său de trăire sau viețuire creștin ortodoxă, dânsul participând cu regularitate și multă seriozitate de decenii bune la ciclul liturgic și la ritmul de rugăciune al Bisericii Ortodoxe, iar pe de altă parte ne descoperă dorința sa adâncă de a nu-și jigni colegii și prietenii evanghelic-luterani din mediul academic și clerical german, din care el însuși făcea parte ca profesor universitar și pastor luteran ordonat. Opțiunea de a rămâne în treapta

diaconiei o explica prin vârsta înaintată și „angajamentul situat peste puterile mele” de a accepta slujirea preoțească și responsabilități pastorale pentru care nu mai avea energia necesară. La câțiva ani după convertirea profesorului i-a urmat soția sa, care a fost primită în aceeași comunitate ortodoxă rusă din Nürnberg, unde cei doi au locuit în ultimele decenii. În aceeași conferință susținută la Berlin în 2012, părintele Vasilij Felmy a mărturisit că în momentul morții unuia dintre copii săi, în urma unui accident petrecut în 31 august 2009, panihida și toate rânduielile pentru cei adormiți, săvârșite în casa sa de către protopresbiterul Piotr al comunității ruse din Nürnberg, l-au încredințat încă o dată pe el și pe soția sa că „au ajuns în locul potrivit” la finalul unui lung parcurs spre Ortodoxie².

Pe 25 mai 2023, cu prilejul Sărbătorii Înălțării Domnului, profesorul emerit diacon Vasilij Karl Christian Felmy, slujitor al parohiei ortodoxe ruse Sf. Xenia din Nürnberg, a fost distins de către Înaltpreasfințitul Arhiepiscop Tihon de Rusa, întâistătătorul diecezei ortodoxe ruse a Berlinului și Germaniei, cu ordinul patriarhal Sfântul Serghie de Radonej clasa I, fiind omagiat în acest fel pentru întreaga sa activitate academică și bisericească la scurtă vreme după ce împlinise frumoasa vârstă de 85 de ani³.

În calitate de profesor la Catedra de Istorie și Teologie a Orientului creștin de la Universitatea din Erlangen-Nürnberg, Karl Christian Felmy a avut legături și cu mediul teologic românesc, fiind coordonatorul tezelor

de doctorat a doi preoți afirmați ca dascăli de teologie la Universitatea din București și la cea din München, Daniel Benga, și la Universitatea din Craiova, Picu Ocoleanu. Prin mijlocirea celor doi și al altor universitari români, Karl Christian Felmy a vizitat de mai multe ori țara noastră și a susținut conferințe la Facultățile de Teologie Ortodoxă din Sibiu, Craiova și București, cea din urmă conferindu-i titlul de Doctor honoris causa în data de 21 octombrie 2008. Trebuie să amintesc aici și faptul că profesorul Felmy a coordonat teza de doctorat a teologului sas luteran, originar din Moșna, jud. Sibiu, Johann Schneider, actualmente episcop regional de Halle și Wittenberg, dedicată teologiei mitropolitului Andrei Șaguna, susținută în anul 2004, publicată în Germania la prestigioasa editură Böhlau în anul 2005 și în traducerea românească a diaconului profesor dr. Ioan Ică jr sub titlul: „Ecleziologia organică a mitropolitului Andrei Șaguna și fundamentele ei biblice, canonice și moderne”, Editura Deisis, Sibiu, 2008, 305 p.

Aceleiași edituri Deisis din Sibiu și regretatului părinte profesor Ioan Ică senior i se datorează apariția în traducere românească a două dintre cărțile de căpătâi ale profesorului Felmy, și anume: „Dogmatica experienței ecleziale. Înnoirea teologiei ortodoxe contemporane” (Sibiu, 1999, 318 p. + ilustrații) și „De la Cina de Taina la Dumnezeiasca Liturghie a Bisericii Ortodoxe. Un comentariu istoric” (Sibiu, ediția a II-a, 2008, 227 p.). Alături de cele două lucrări introductive în teologia dogmatică și liturgică ortodoxă se numără o a treia carte, cu un profil similar, de introducere în tematica mare a teologiei icoanei, dedicată „Cărții icoanelor lui Hristos” (Das Buch der Christus-Ikonen), apărută la prestigioasa editură germană Herder în anul 2004 și recenzată de subsemnatul în paginile revistei „Tabor” (mai 2010). Teologia dogmatică, liturgică și a icoanei nu este în teologhisirea profesorului diacon Vasilij Karl Christian Felmy numai o „cuvântare despre Dumnezeu” în sens academic, ci transcende această dimensiune științifică-speculativă a teologiei de școală, pășind pe urmele Sfinților Părinți, care ne învață că „teologia” este mai presus de toate reflecție, trăire și experiență și abia apoi poate deveni un discurs veritabil, adevărat și autentic în duh apostolic și patristic.

În aceste cărți și în diverse alte texte, conferințe și interviuri, Karl Christian Felmy mărturisește cum s-a întâlnit cu Ortodoxia prin intermediul frumuseții icoanei, imnografiei și cultului liturgic, în mod deosebit a dumnezeieștii Liturghii și a artei sacre ruse. Mărturia teologului Felmy a fost și rămâne extrem de relevantă întâi de toate pentru noi ortodocșii, care, din nefericire, dăm dovadă de prea multe ori nu numai că nu mai înțelegem cultul Bisericii noastre, dar nici nu ne străduim să-l împlinim, săvârșim și să-l trăim plenar, așa cum a făcut-o profesorul Felmy cu mult înainte de a se converti oficial la Ortodoxie și a deveni membru al Bisericii prin împărtășirea cu Sfintele Taine. De aceea, lecția vieții și cărțile părintelui diacon Vasilij Felmy sunt și rămân de mare actualitate. Nădăjduiesc că acestea vor fi și o „bună mărturie” înaintea tronului bunului Dumnezeu și a Dreptului Judecător care-i va oferi robului său Vasilij Karl Christian „viața veșnică” și „cununa dreptății” pe care a promis-o „tuturor celor ce au iubit arătarea Lui” (II Timotei 4, 8). Încărcat de ani, părintele diacon profesor universitar doctor Vasilij Karl Christian Felmy a adormit în Domnul în ziua de 8 iulie 2023. Cinci zile mai târziu, în 13 iulie 2023, când pe calendarul iulian este sărbătorit Soborul celor 12 Apostoli, părintele Vasilij a fost prohodit după rânduială în biserica Sfânta Xenia din Nürnberg, fiind înmormântat în același oraș. Dumnezeu să-l odihnească și cu dreptii să-l numere! Veșnica lui pomenire din neam în neam!

² Conferința în limba germană poate fi urmărită pe pagina: <https://www.youtube.com/watch?v=tOLTOhHMUI8>, accesat 17 iulie 2023.

³ <https://rokmp.de/de/deutsch-diakon-vasilij-felmy-wurde-mit-dem-orden-des-heiligen-sergij-von-radonez-erster-klasse-ausgezeichnet/>, accesat 17 iulie 2023.

COMITETUL DE REDACȚIE:

Președinte:

IPS Arhiepiscop și Mitropolit ANDREI ANDREICUȚ

Vicepreședinte:

PS Episcop-Vicar BENEDICT BISTRITĂNUL

Membri:

Consilier cultural Pr. dr. Cornel Coprean,
Arhim. prof. univ. dr. Teofil Tia, Pr. prof. dr. Liviu Vidican-Manci

Directorul Editurii Renașterea:

Pr. dr. Cătălin Pălimaru

RENAȘTEREA

Editura Renașterea * Piața Avram Iancu, 18
400117, Cluj-Napoca * Telefon / Fax 0264-59-96-49
Internet: www.renasterea-cluj.ro
E-mail: revista.renasterea@gmail.com

CUI (CF) 4547095

IBAN: RO84 BTRL 0130 1205 P129 1800
Banca Transilvania, Cluj (Revista RENĂȘTEREA)
ISSN: 1223-4435

Redactor responsabil:

Pr. Florin-Cătălin Ghiț

Tehnoredactor: Pr. Eugen Mera

DIFUZAREA:

Pr. Nicolae-Dragoș Kerekes

COLABORATORI PERMANENȚI:

Mircea-Gheorghe Abrudan, Mircea-Gelu Buta, Dacian But Căpușan, Darius Echim, Arhid. Claudiu Ioan Grama, Cezar Login, Protos. Maxim (Morariu), Alexandru Nemoianu, Adrian Papahagi, Nicoleta Pălimaru, Elena Pârnu, Arhim. Simeon (Pintea), Arhid. Sergiu Iustin Pop, Eugen Adrian Truța, Nicolae Turcan.

Iertarea

„Dezvoltarea de diverse deprinderi asociate cu iertarea în rândul tinerilor trebuie să reprezinte unul dintre obiectivele de bază ale oricărei societăți”

Anca-Maria Bica

Vicepreședinta ASCOR Cluj-Napoca

Iertarea este unul dintre cele mai complexe concepte din literatura de specialitate, subsumând o paletă largă de definiții, atât din domeniul psihologiei, cât și din cel al teologiei. Mulți autori au ajuns, în încercările lor de a găsi o definiție potrivită pentru acest concept, la concluzia lui Enright și Coyle, care afirmă în 1998 că e extrem de important să se facă diferență între *iertare* și o serie de alte concepte, precum: *pardon* („pardonning”) – care are loc strict la nivel verbal, un concept legal, *ingăduință* („condone”) – care implică justificarea ofensei, *scuzare* – conflictul a avut loc datorită unor circumstanțe atenuante, *uitare* – cunoștințele despre eveniment sunt șterse total sau parțial din memorie și *negare* – refuzul sau incapacitatea de a percepe durerile suferite.

Iertarea poate fi definită ca un răspuns, ca o dispoziție de personalitate sau ca o caracteristică socială (McCullough & Witvliet, 2002). Ca răspuns, iertarea poate fi văzută drept o modificare prosocială în comportamentul, gândurile sau emoțiile persoanei considerată în acest context „victimă”, cu referire la omul care a produs aceste acțiuni. Toate aceste conceptualizări se bazează pe ideea centrală cum că, în momentul în care omul iartă, tendința de a gândi, acționa sau simți devine mai puțin negativă, observându-se în timp chiar o înclinare spre comportamente prosociale (McCullough, Pargament, & Thoresen, 2000 b). Iertarea ca dispoziție de personalitate poate fi înțeleasă drept tendința de a-i ierta pe ceilalți în circumstanțe foarte diverse. Cercetările arată că persoanele cu un nivel de neuroticism crescut sunt predispuși spre răzbunare (McCullough & Hoyt, 1999), iar cele cu un nivel crescut al agreabilității sunt considerați „iertători”. În ceea ce privește iertarea ca o caracteristică socială, aceasta poate fi înțeleasă ca un atribut similar încredere angajament sau intimitate (McCullough & Witvliet, 2002).

Depinde iertarea de ceva anume? Cercetătorii afirmă că iertarea depinde adesea de caracterul agresivității, dar și de contextul în care aceasta apare. De cele mai multe ori, oamenii întâmpină adevărate dificultăți când trebuie să ierte acele ofense ce par intenționate, severe sau care au efecte negative severe (Boon & Sulsky, 1997; Girard & Mullet, 1997). Un lucru deosebit de important este și faptul că oferirea de scuze și „căutarea iertării”, ambele venite din partea așa-zisului agresor, sunt elemente cheie care condiționează modul și rapiditatea în care persoana agresată va ierta (Darby & Schlenker, 1982; Girard & Mullet, 1997; McCullough, Worthington, & Rachal, 1997; McCullough et al., 1998; Weiner, Graham, Peter, & Zmuidinas, 1991). Se pare că scuzele facilitează iertarea prin simplul fapt că acest mecanism declanșează reacții emoționale mai puțin negative direcționate către agresor (Ohbuchi, Kameda, & Agarie, 1989) și crește nivelul de empatie pentru aceștia (McCullough et al., 1997; McCullough et al., 1998).

Poate una dintre cele mai frecvente întrebări care ne vin în minte e următoarea: „De ce să iertăm?”. Cercetările de specialitate ne arată că iertarea celorlalți, pe lângă binecunoscutul *wel-being* psihologic, are efecte și asupra sănătății noastre fizice și mentale (Freedman & Enright, 2002; Reed & Enright, 2006; Brannan & Bisvas-Diener, 2016; Haroon et al., 2020; Yu et al., 2021; Wei-Fen et al., 2004; Waltman et al., 2008; You-Reem et al., 2014), asupra acceptării de sine, a competenței, a empatiei ș.a.

Dacă ar fi să ne focusăm în continuare pe o înțelegere a iertării dintr-o perspectivă teologică, putem avea ca punct de plecare Seminarul iertării susținut de către vrednica de pomenire Maică Siluana Vlad. Acest seminar reprezintă pentru fiecare persoană o nouă cale sau o nouă posibilitate de a dobândi sau perfecționa abilitatea de a ierta, dar și toate celelalte valori adiacente. Într-o primă sesiune, se evidențiază faptul că „iertarea este o cale de a-L cunoaște pe Dumnezeu și de a fi ca El”, fiind

totodată un „izvor de Har și de eliberare de sub robia puterilor negative, ale mâniei, ținării de minte a răului, autocompătimirii, amărăciunii, comportamentelor defensive, baricadării dincolo de zidul de protecție, ascunderii adevăratei identități” (Siluana Vlad, Sfinții Arhangheli.ro.).

Ce înseamnă însă pentru un creștin adevărat iertarea? Boris Bobrinsky relatează în lucrarea sa intitulată *Compașiunea Tatălui* că a-l ierta pe celălalt înseamnă, de fapt, să îl lăsăm pe Dumnezeu să vindece rana noastră proprie. Mai mult decât atât, Bobrinsky spune că atunci când inima noastră e rănită, ea nu poate ierta, întrucât suferința și resentimentul sunt extraordinar de puternice. „A ierta este un dar al lui Dumnezeu, o veritabilă minune a transformării în propria noastră inimă; nu ne putem vindeca noi înșine”, spune autorul. Ieromonahul Savatie Baștovoii afirmă că puterea de a ierta este proprie celor care se apropie încet de despătimire, care au început să iasă treptat din această lume. În lucrarea *A iubi înseamnă a ierta*, același autor oferă un îndrumar care poate fi folosit în momentul în care cineva nu poate ierta un om care îl supără, care îl necăjește. Soluția oferită de către părintele e simplă: „Adu-ți aminte de Dumnezeu” (S. Baștovoii Ieromonahul, *A iubi înseamnă a ierta*, Editura Cathisma, București, 2010, p. 74).

Biserica a înfățișat de mii de ani principalele beneficii ale iertării care, cu timpul, au fost rafinate și demonstrate și științific. Dintre acestea le amintim pe următoarele: recăștigarea libertății interioare, redobândirea păcii sufletești, capacitatea de a iubi deplin, dar și îndeplinirea condiției pe care o verbalizăm atât de des în rugăciunea *Tatăl nostru* – „Și ne iertă nouă greșelile noastre precum și noi iertăm greșelile noastre” (Ciprian Voicilă, Ziarul Lumina.ro). În momentul în care nu iertăm, nu facem altceva decât să ne primejduim propria viață. Pentru a-i putea ierta însă mai ușor pe ceilalți, Părintele Dumitru Stăniloae afirmă următoarele: „Iertarea este legată de înțelegerea slăbiciunii celui lăsat și a propriei noastre slăbiciuni, de nevoia pe care o avem de celălalt. De ce să nu-l iert pe celălalt, când eu însumi mă simt plin de păcate?”.

Într-un studiu realizat în anul 2011, Ghaemmaghami, Allemand & Martin au investigat diferențele apărute în funcție de vârstă și de gen în momentul oferirii iertării. Adulții emergenți și tinerii, adulții de mijloc, dar și adulții în vârstă – femeii și bărbații –, și-au reamintit cea mai serioasă și recentă transgresiune, iar ulterior au completat chestionarul TRIM-18 (Transgression-Related Interpersonal Motivations Inventory), care evalua atât dimensiunea evitării, a răzbunării, a intenției de a manifesta un comportament prosocial către transgresor, dar sublinia și măsura în care aceștia sunt preocupați de ceea ce presupune iertarea. Rezultatele lor au arătat că adulții de mijloc sunt mult mai evitați decât adulții tineri, dar și că adulții tineri de sex masculin sunt mai predispuși să caute răzbunarea în comparație cu celelalte două categorii. Mai mult, s-a observat că ideea de iertare era mult mai prezentă în viața adulților de mijloc și al femeilor, decât în cea a adulților tineri – acest aspect fiind unul deosebit de important întrucât ne arată că tinerii nu sunt preocupați suficient de subiectul iertării.

Ce putem însă face pentru a dezvolta în rândul tinerilor deprinderi asociate iertării sau pentru a cultiva chiar ideea importanței de a ierta – atât pentru sine, cât și pentru ceilalți?

O primă strategie potrivită ar fi realizarea unei **balanțe cost-beneficii**. Ce mă costă faptul că îi iert pe ceilalți? versus Cu ce mă ajută faptul că îi iert pe ceilalți? Ar fi de un real folos ca această acti-

vită să fie desfășurată în preajma sau sub dirijarea unei persoane specializate care ar putea puncta anumite aspecte pe care le consideră relevante în situația de față. Întocmirea unei liste și observarea concretă a avantajelor și ale dezavantajelor iertării pot fi de un imens ajutor pentru persoana în cauză și îl va ajuta să ia decizia „corectă” în cazul de față – respectiv aceea care este cea mai folositoare pentru sănătatea lui fizică, mentală, dar și duhovnicească. Identificarea de costuri precum: *mă vor crede un om slab și mă vor răni din nou, mândria mea va avea de suferit, mă voi lăsa călcat în picioare, voi părea un om fără principii* etc. versus identificarea beneficiilor: *voi fi mai liniștit, voi dobândi pacea interioară, voi fi bine cu mine și cu ei, nu mă vor afecta sentimentele negative* etc. vor înclina, fără doar și poate, balanța în favoarea acordării iertării.

O altă strategie ar fi desfășurarea unui **workshop despre iertare**. Un obiectiv al acestei sesiuni de instruire ar putea fi identificarea a cel puțin unui avantaj al acordării iertării. În cadrul acestui workshop participanților li s-ar putea evidenția pe scurt diverse accepțiuni ale termenului „iertare”, apoi se poate face trecerea treptat înspre prezentarea beneficiilor pe care iertarea le are asupra sănătății fizice și mentale, empatiei, stimei de sine, încrederii în sine etc. După această etapă, participanții pot desfășura o activitate de pe urma căreia să înțeleagă concret importanța iertării. Spre exemplu, pot primi un studiu de caz – o situație de la o firmă în care să se descrie relațiile tensionate în care se află angajații de aici în urma mai multor conflicte pe care fiecare le-a luat drept o „ofensă” adusă propriei persoane și scăderea încrederii, a eficacității, dar și efectele negative pe care neoferirea iertării le-a avut asupra fiecărui individ în parte. În partea de analiză, trainerul ar putea accentua care au fost efectele negative generate de faptul că oamenii nu s-au iertat, atât pe termen lung, cât și pe termen scurt, atât pe plan personal, cât și social. Apoi, la etapa de generalizare și aplicabilitate conform modelului EIAGA, persoana care va ține workshopul va putea cere fiecărui tânăr să extragă câte o învățătură și să evidențieze cum ar pune în aplicare aspectele pe care le-au discutat în cadrul sesiunii de instruire.

O a treia strategie ar putea fi **jocul de rol**. Participanții (tinerii) ar putea fi puși în diverse situații în care transgresiunile să fie de diverse tipuri și să realizeze în diade, respectiv în grupuri mici, punerea în scenă a diferitelor contexte în care ar putea sau nu să ierte. Mai apoi, acestora li s-ar putea cere să identifice care au fost emoțiile pe care le-au resimțit, respectiv care au fost momentele când au simțit tensiune și s-ar putea merge și mai departe, cerându-li-se chiar să verbalizeze care au fost efectele asupra lor, dar și asupra personajului pe care l-au interpretat. Ar fi extraordinar de important ca această activitate să se desfășoare sub atenta supraveghere a unei persoane cu cunoștințe de specialitate.

O altă strategie, deși aparent banală, ar fi chiar **diseminarea de informații** cu privire la iertare în mediile frecventate de tinerii școli, biblioteci, facultăți, săli de lectură, săli de sport etc. Din nefericire, iertarea este, cel puțin în mediul și în zilele noastre, un subiect tabu, despre care nu se aude prea multe, decât în anumite contexte, și acestea fiind atent selecționate. De ce se întâmplă acest lucru? Pentru că este asociată cu Biserica și credința? Pentru că este considerată drept un concept irelevant? Acestea sunt întrebări care ar merita dezbătute într-o altă lucrare; cert este că nu ni se vorbește prea mult despre iertare. Crearea de pliante și materiale informative, filmulețe de conștientizare, colaborarea cu diverse modele (vloggeri, vedete, sportivi etc.) sau chiar includerea unor lecții despre iertare în curriculum (încă din mediul preșcolar) se pot dovedi căi extrem de importante pentru a-i ajuta pe tinerii să deprindă anumite abilități asociate cu iertarea și nu numai.

Deși la o primă vedere conceptul de iertare pare relativ simplu, putem vedea că acesta însumează, de fapt, diverse fațete, modele teoretice și aplicative, dar mai ales că are efecte benefice asupra persoanei dacă este „oferită” cum ar trebui. Făcând referire atât la studiile de specialitate din domeniul psihologiei, dar și la scrierile ale Sfinților Părinți, am putea conchide că dezvoltarea de diverse deprinderi asociate cu iertarea în rândul tinerilor trebuie să reprezinte unul dintre obiectivele de bază ale oricărei societăți. „A ierta înseamnă de fapt a trăi. A ierta înseamnă a avea capacitatea de a merge mai departe ca un om viu” – Părintele Constantin Necula.

Arhetipul feminin și mântuirea lumii

Paul Evdokimov, *Femeia și mântuirea lumii*, trad. Gabriela Moldoveanu, Editura Sophia, București, 2015

Lavinia-Teodora Sabou

Feolog foarte iubit al Ortodoxiei, Paul Evdokimov formulează niște reflecții complexe ce abordează numeroase domenii, menite să revigoreze, prin interpelarea lor, elemente ale tradiției răsăritene autentice deformatate de-a lungul istoriei de împrejurări sociale și proiecții mentalitare. Temeluindu-și studiul pe izvoare din Sfânta Scriptură și Sfinții Părinți, traversând prin elemente de istorie, filosofie și psihologie jungiană, întorcându-se mereu la scriitori contemporani, Paul Evdokimov caută să ofere un răspuns ortodox la întrebări foarte actuale despre drepturile femeilor în familie, în Biserică și societate. Susține existența unei singure naturi manifestate în cele două tipuri – masculin și feminin (*animus și anima*) – și asociază această idee cu exemplul Sfintei Treimi, oferind paralele și reprezentări revelatorii ce alcătuiesc o adevărată teologie a femeii. Convins de influența nefastă a dominației masculine, în forma patriarhatului, în Biserică și societate, Evdokimov susține existența unei complementarități între menirea bărbatului și cea a femeii, între vocațiile și harismele lor.

Diferențele dintre firea masculină și cea feminină Evdokimov le atribuie nu unor probleme de ordin fiziologic sau psihologic, ci unei cauzalități spirituale ce rezidă în taina ființei umane percepute ca întreg. În opinia sa, „Femeia nu este maternă pentru că este aptă să zămislească în trupul ei, ci din însuși spiritul ei matern decurg însușirea fiziologică și corespondența ei anatomie. [...] Trebuie restabilită adevărata ierarhie a principiilor și să se înțeleagă faptul că, în mod normativ, aspectul fiziologic și cel psihic al ființei umane depind de spirit, îl slujesc și îl exprimă” (Paul Evdokimov, *Femeia și mântuirea lumii*, p. 21). În acest context, Evdokimov consideră că latura duhovnicească a omului nu se constituie ca o a treia dimensiune sau „un al treilea etaj” al structurii umane, ci ca „principiul care se exprimă prin sufletesc și trupesc, făcându-le duhovnicești” (*Ibidem*, p. 54).

Ideea centrală a studiului lui Evdokimov este aceea că arhetipul prin excelență al femeii este Maica Domnului, femeia îmbrăcată în soare din Apocalipsă; acest arhetip feminin este cel care relevă adevărul despre femeie în planul duhovnicesc al harismelor revelate. Dacă Hristos este arhetipul divin, iar Cuvântul este formulat de autor ca principiu masculin, femininul este asociat Duhului Sfânt (*Ibidem*, pp. 30-35). În icoana Hodighitria, reprezentare a Întrupării în care Fecioara Maria arată spre Domnul Iisus Hristos drept Calea regăsirii ipostasului uman, „Maica Domnului este locul prezenței Duhului Sfânt, iar Pruncul, locul prezenței Cuvântului; împreună, exprimă Chipul tainic al Tatălui în om” (*Ibidem*, p. 22). Prin urmare, femeia este cea care, prin maternitatea Fecioarei, oferă un chip uman paternității divine. Tandrețea maternă este mai degrabă oglindirea iubirii Tatălui decât suveranitatea și dreptatea specific bărbătești, adesea aflate în detrimentul iubirii. Paul Evdokimov evocă și perspectiva jungiană asupra chipului, considerând-o foarte relevantă în planul teologic prin faptul că atribuie o funcție profetică chipului omenesc; acesta nu e doar o legătură între model și reproducerea sa, ci și așteptarea deplinătății revelate, „el are funcția profetică a înainte-mergătorului care așteaptă și cheamă Întruparea” (*Ibidem*, p. 75). Pe de altă parte, din perspectivă dumnezeiască, „chipul manifestă dorința lui Dumnezeu de a fi om”. În chipul Mântuitorului se întâlnește tânjirea lui Dumnezeu după om împreună cu cea a omului după Dumnezeu. În cuvintele lui Evdokimov, Hristos este Ființa isto-

rică „în care Dumnezeu și omul se privesc ca într-o oglindă și se recunosc” (*Ibidem*). Chipul lui Dumnezeu în om se exprimă prin ipostas – *imago Dei* și locul comuniunii cu Dumnezeu (*Ibidem*, p. 60). Având puterea de a pătrunde în adâncul inimii, omul își găsește menirea de a-I urma Domnului, pentru a-și regăsi chipul și asemănarea. Însă urmarea lui Hristos nu se manifestă ca *imitatio Christi*, căci imitarea lui Hristos este imposibilă. Reproducerea Chipului are loc tainic, interior, în inima omului: „Curăția inimii este iubirea față de cei slabi care cad». Sufletul mistic se dilată și se deschide în iubirea cosmică, trăiește răul universal, trece prin Ghetsimani și se înalță la o altă vedere, care îl golește de orice judecată: «Cel curățit vede sufletul aproapelui său» (Sfântul Ioan Scărarul), cei ce se aseamănă unul cu celălalt se văd, ochiul omului duhovnicesc nu primește doar lumina, ci răspândește el însuși lumina: «Când cineva îi vede pe toți oamenii buni și când nimeni nu i se pare necurat, atunci se poate spune că are cu adevărat o inimă curată». «De-1 vezi pe fratele păcătuind, aruncă pe umerii lui mantia iubirii tale»” (*Ibidem*, p. 126).

Datorită sensibilității sale, femeia este adesea percepută în mentalul colectiv ca o ființă slabă, cu un psihic labil și numeroase anxietăți. Conform lui Evdokimov, structura sa religioasă este punctul în care femeia este puternică, iar această putere se răsfrânge întotdeauna și asupra bărbatului – Eva a fost ispitită de șarpe nu în calitatea ei de reprezentant al „sexului slab”, ci tocmai pe temeiul calității sale de principiu religios al naturii umane (*Ibidem*, p. 200). Structura religioasă a femeii e cea care face posibil actul integrării vieții stărilor psihice în unitatea sufletului. Arhetipul feminin autentic, al fecioriei și al maternității ca harisme revelate în icoana Maicii Domnului, conține și explică toate formele femininului și, de o importanță notabilă în contemporaneitatea dominată de preeminența masculinului, transcende clișeele „domesticului” despre soții fidele și văduve pioase, dar și tiparele psihologice, biologice sau categoriile prefabricate, precum „tânăra necăsătorită, soție, văduvă, membră a unei parohii, femeie emancipată, femeie fatală sau femeie care a renunțat la plăcerile lumii” (*Ibidem*, pp. 24-30). Autorul atrage atenția că această capcană recurentă în societate poate cauza patologii ce se erijează în judecăți sănătoase normative.

Urmând modelul relației dintre Hristos și Biserică, existența împreună a bărbatului și a femeii se manifestă ca reciprocitate transparentă. Dacă bărbatul este hristofor, în disponibilitatea de a-și da viața pentru femeia lui așa cum Hristos S-a jertfit pentru Biserică, femeia este pnevmatoforă, în iubirea purtătoare a Duhului Sfânt, în care supunerea față de bărbat nu e o lege, ci o expresie a libertății, „căci unde este Duhul Domnului, acolo este libertatea (II Corinteni 3: 17)” (*Ibidem*, p. 24). Pe de altă parte, Paul Evdokimov constată cum, de-a lungul istoriei, bărbatul face imposibilă comuniunea și reciprocitatea dintre el și femeia percepută ca „formă poetică a absenței” pentru trubaduri și romantici, însemnând „totul la un moment dat” și „nimic în momentul următor” sau „poartă a iadului la [unii – n. n. L. S.] asceți” (*Ibidem*, p. 221), ființă căreia i se contestă calitatea de a avea suflet, când tocmai sufletul său „rămâne cel mai aproape de izvoarele Facerii” (*Ibidem*, p. 193), când tocmai prin natura sufletului său femeia are chemarea să mântuiască și să apere lumea bărbaților (*Ibidem*, p. 234).

După modelul Maicii Domnului, femeia răspunde prin firea ei invitației slujirii și dăruirii de sine, nu în baza unor funcții sacerdotale, ci a libertății de a zice *fiat* – prin *fiat*-ul Fecioarei, toți oamenii se fac părtași firii divine; călăuză pe calea mântuirii, Maica Domnului este arhetipul Preoției împărătești împlinite prin ocrotirea maternă, nu prin puterea arhierescă, funcție masculină prin excelență. În acest punct, al harismei curăției și a maternității, Maicii Domnului i se aseamănă toți sfinții. Apropiindu-se de Dumnezeu, omul suferă în inima lui ca o mamă pentru întreaga făptură, după chipul iubirii Tatălui.

„În însăși ființa ei, ea [femeia – n. n. L. S.] este legată de ritmurile naturii, în armonie cu ordinea care domnește în univers. Prin acest dar orice femeie este, virtual, mamă și poartă în străfundurile sufletului ei comoara lumii. Prospețimea adevăratei feminități, care deține sensul ascuns al lucrurilor, se degajă din

această frază a scriitoarei Kathrin Mansfield: «Când o femeie plimbă un nou-născut, știți cum se apropie vecina și, ridicând vâlul de pe căpșorul pruncului, se apleacă strigând: *Dumnezeu să-l binecuvînteze!* Așa îmi vine mie să fac înaintea unei șopârle, sau a gândurilor, sau în fața casei sub clar de lună. Simt mereu nevoia să binecuvîntez ceea ce contempļu»” (*Ibidem*, p. 233).

Studiul lui Paul Evdokimov îmbină un stil elevat al scriiturii specific literaturii teologice cu frumusețea cuvântului despre Dumnezeu-ziditor și mângâietor. Discursul său are, de altfel, calitatea de a tămădui complexe specifice fiecărui gen, dacă lectura pornește de la o premisă de încredere: disponibilitatea de a valida argumentele evocate. Dar, înainte de toate, cartea poate fi citită, pe de-o parte, ca un apel de statornicire, adresat femeii în firescul ei, de despovărare de capcana mentală a sentimentului de inferioritate, iar, pe de altă parte, ca un apel adresat bărbatului de a abandona legii celei vechi complexul lui Adam (*Femeia pe care Tu mi-ai dat-o...* Facere 3: 12) și de a oferi încredere femeii, singura capabilă, în termenii lui Evdokimov, „să se opună demolării și dezumanizării în care se închide din ce în ce mai mult geniul masculin modern” (*Ibidem*, p. 200), căci, la finalul veacurilor, „orice existență separată va fi desființată, iar unul prin altul, masculinul prin feminin și femininul prin masculin, vor fi *una* în desăvârșita Porumbiță” (*Ibidem*, p. 33).

„Termenul biblic referitor la femeie – *esserkenegdo* – înseamnă un ajutor care să fie în fața lui (Facere 2: 18). Mai interiorizată, mai aproape de rădăcină, femeia se simte în largul ei în limitele ființei sale și se străduiește să-și manifeste darurile pentru a face o simfonie clară și limpede din propria ei persoană. Ea umple lumea cu prezența ei dinlăuntru. Femeia are o complicitate cu timpul, timpul nu «durează» pentru ea, căci poartă în ea mai multă veșnicie, fiindcă poartă viața, prunc” (*Ibidem*, pp. 331-332).

La finalul cărții, în concluzii, la întrebarea sugerată în titlul lucrării, dacă femeia va mântui lumea, Paul Evdokimov oferă un răspuns de o cutezanță pe care doar credința autentică o poate prilejui, în duhul încrederii pe care o aveau Stareții Macarie și Ambrozie ai Optinei sau Sfântul Serafim de Sarov față de taina și slujirea harismatică a femeii. Acești sfinți „ar fi răspuns, **desigur**: «Această slujire ține de harismele ei»” (*Ibidem*, p. 344).

